

DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL
MÜDÜRLÜĞÜ

HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ
YÖNERGESİ

Yönerge No:01

Yür.Tarihi:19/12/2018

Değ. Tarihi:../../....

Değ. No:....

Sayfa: 1 / 77

DEĞİŞİKLİKLER

Değ. No	Değişiklik Tarihi	Sayfa No	Bölüm No	Değişikliğin Tanımı
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 2 /77

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	8
BİRİNCİ KISIM - GENEL HUSUSLAR	
BİRİNCİ BÖLÜM - AMAÇ, KAPSAM, HUKUKİ DAYANAK ve SORUMLULUK	
Amaç	10
Kapsam	10
Hukuki dayanak	10
Sorumluluk.....	10
İKİNCİ BÖLÜM - TANIM ve KISALTMALAR	
Tanım ve Kısaltmalar.....	11
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM - KURUMSAL YAPI, YÖNETİM SİSTEMLERİ ve KOORDİNASYON	
Kurumsal Yapı	14
Yönetim Sistemleri	15
Havalimanı Yönetim ve Koordinasyon	15
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM - HAVALİMANLARI DENETİM USUL ve ESASLARI	
İdari Denetimler	17
Teknik ve Mesleki Denetimler.....	17
Yönetim Sistemlerine İlişkin Denetimler	17
Denetim Personeli Eğitimleri.....	17
BEŞİNCİ BÖLÜM - HAVALİMANI HİZMETLERİNE İLİŞKİN GENEL DÜZENLEMELER	
Havalimanı Gelişim Planları.....	18
Havalimanı El Kitabı	18
İşletme Hizmetleri Yönergesi ve Havalimanı Talimatları	18

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 3 /77

Güvenlik ve Acil Durum Düzenlemeleri18

ALTINCI BÖLÜM - EĞİTİM

Eğitimler19

İKİNCİ KISIM - PAT SAHALARINDA İŞLETME HİZMETLERİ

BİRİNCİ BÖLÜM - HAVALİMANI YÜZEY DENETİMLERİ

Denetim Sıklığı21

Denetim Yöntemi21

Denetim Prosedürleri22

Kaplamalı Alanların Denetimi22

Yeşil Alanların Denetimleri23

Manialar24

Raporlama24

İKİNCİ BÖLÜM - OLUMSUZ HAVA KOŞULLARI

Giriş25

Genel25

Buz, Don ve Dolu26

Şiddetli Rüzgarlar26

Yağmur27

Sis, Toz Taşınımı ve Düşük Görüş27

Düşük Görüş Prosedürleri28

Kar29

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM - YÜZEY SÜRTÜNMESİ ÖLÇÜMÜ

Giriş30

Prosedürler31

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 4 /77

Yönetim.....	31
Kayıtların Tutulması.....	32
Pistlerin Bakımı	32
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM - PAT SAHALARINDA YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALARIN KONTROLÜ-ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER	
Kontrol	32
Rutin Bakım	32
Küçük İnşaat/Bakım Çalışması.....	33
Kapsamlı İnşaat/Bakım Çalışması	33
BEŞİNCİ BÖLÜM - VAHŞİ HAYAT ve KUŞLA MÜCADELE	
Genel Uygulamalar	35
Uluslararası Standartlar.....	36
Vahşi Hayatla Mücadele.....	37
Kuşla Mücadele	38
ALTINCI BÖLÜM - APRON YÖNETİMİ ve APRON EMNİYETİ	
Giriş.....	42
Koordine Yönetim	42
Apron Yönetim Servisinin Görevleri.....	43
Apron Emniyeti.....	44
YEDİNCİ BÖLÜM - HAVALİMANININ BÖLGELERE AYRILMASI ve MANİA KLERANSI	
Genel	46
Şerit Saha	46
Geçiş Yüzeyi.....	47
Yaklaşma Yüzeyi	47

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 5 /77

Tırmanma Yüzeyi	47
İç Yatay Düzlem	48
Konik Yüzey	48
Kısıtlamalar	49
Yapılacak İşlemler	51
İşbirliği ve Eğitim Çalışmaları	51
SEKİZİNCİ BÖLÜM- HAVALİMANI ACİL DURUM PLANI	
Genel	52
DOKUZUNCU BÖLÜM - ARAÇ KONTROLÜ	
Manevra Alanında	52
Apron Alanında	53
ONUNCU BÖLÜM - HAVA GÖSTERİLERİNDE EMNİYET	
Planlama	54
Sorumluluk	55
ONBİRİNCİ BÖLÜM- HAVALİMANI VERİLERİNİN TEMİNİ	
Genel	55
Sorumluluk	55
ÜÇÜNCÜ KISIM - TERMİNAL İŞLETME HİZMETLERİ	
BİRİNCİ BÖLÜM - GENEL HÜKÜMLER	
Sorumluluk	58
İKİNCİ BÖLÜM - GENEL UYGULAMALAR	
Kabul Edilmeyen (Deporte) ve Ası/Kuralsız Yolcular	58
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM - HAVALİMANI TERMİNALLERİNDE VERİLEN HİZMETLER	
Genel Hizmet Organizasyonu	58

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 6 /77

Hizmetlerin Yerine Getirilme Esas ve Usulleri	59
Uçuş Bilgi, Anons ve Danışma Hizmetleri.....	59
Kayıp/Buluntu Eşya Hizmeti	60
Sağlık Hizmeti	60
Temizlik Hizmeti	60
Bagaj Arabaları/Portör Hizmeti	61
Turizm Tanıtma Hizmeti.....	61
Bankacılık/ATM/Döviz Alım-Satım Hizmeti.....	61
PTT Hizmeti.....	61
Rent-A Car Hizmeti	61
Terminal-Şehir Ulaşım Hizmeti.....	61
Yeme-İçme Alanlar.....	62
Sigara İçme Mahalli.....	62
Yolcuya Verilen Özel Hizmetler	62
Emanet Eşya.....	62
Engelli Yolcu Kolaylıkları	62
Check-in Kontuarları	63
Bagaj Handling	63
Yolcu Köprüleri	63
Bebek Bakım Odası	64
İbadethaneler.....	64
Oturma Grupları.....	64
Otopark Hizmeti.....	64

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM - DİĞER TERMİNAL İŞLETMECİLERİ HİZMETLERİNİN

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 7 /77

YERİNE GETİRİLME ESAS VE USULLERİ

Genel Esaslar64

Gözetim ve Denetleme.....65

BEŞİNCİ BÖLÜM-İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ /ÇEVRESEL ETKİLER

İş Sağlığı ve Güvenliği.....65

Çevresel Etkiler.....65

ALTINCI BÖLÜM-SON HÜKÜMLER

Havalimanı Talimatları.....66

Eşgüdüm.....66

Değişiklikler.....66

Yürürlük66

Yürütme.....66

EKLER

EK-1. MANİA SINIRLAMA YÜZEY GÖSTERİMLERİ67

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 8 /77

ÖNSÖZ

1933 yılından beri hizmet veren Devlet Hava Meydanları İşletmesi, organizasyonel yapısı kapsamında sürdürdüğü etkin ve verimli faaliyetleri çerçevesinde karlılığın benimsendiği bir kurumdur. Yürüttüğü sivil havacılık faaliyetlerinin yetki alanı, uluslararası anlaşmalarla belirlenmiş olup; bu hükümlere uyum sağlamakla birlikte yenilikleri de yakından izlemek durumundadır. Halen yakalanmış olan başarının sürdürülebilmesi amacıyla görünürde ve arka planda çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. Mevcut hizmetlerin emniyetli, etkin ve verimli yürütülmesi görünür şekilde icra edilirken; arka planda can ve mal güvenliğinin kesintisiz sağlanması amacıyla yol gösterici dokümanlar düzenlenerek, DHMİ idari ve teknik personeli desteklenmektedir.

Yapılan açıklamalar kapsamında bu Yönergenin hazırlanma amacı; Annex 14 standartlarına, açıklık getirilmeyen konularla ilgili genel bir rehberlik sağlamak ve bir havalimanı tarafından yerine getirilmesi gereken çeşitli teknik görevleri tek bir kaynak altında bir araya getirmektir. İçindekiler bölümüne bakıldığında, havalimanı işletme hizmetlerinin 3 ayrı kısımda ele alındığı görülür. Birinci kısım, organizasyonun geneli ile alakalı olup, ikinci ve üçüncü kısımlar ise havalimanı tarafından sağlanması gereken işletme hizmetlerinin daha ileri götürülmesi ile ilgilidir. Kısımların ayrıntılı olarak açıklandığı bölümler, başta ICAO dokümanlarının çevirileri ve SHGM kaynak kitapları olmak üzere belirlenen kıstaslar çerçevesinde düzenlenmiştir. Belirli hususlardaki ilave bilgiler için uluslararası ve ulusal yayınlardan referanslar verilmiştir. Mânia sınırlama yüzeyleri ile ilgili ayrıntılı şekiller ise çalışmanın son bölümüne eklenmiştir.

Genel Müdürlüğün yoğun ve özverili çalışmaları sonucunda hazırlanan bu Yönerge ile doğru ve anlaşılır bir yayının havacılık literatürüne kazandırılması hedeflenmiş olup, yol gösterici bu kaynaktan, DHMİ personelinin yanı sıra havacılık sektöründeki tüm kurum ve kuruluşların yararlanması beklenmektedir.

	<p>DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ</p> <p>HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ</p>			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 9 /77

BİRİNCİ KISIM

Genel Hususlar

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 10 / 77

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Hukuki Dayanak ve Sorumluluk

Amaç

MADDE 1- (1) Bu yönergenin amacı, DHMİ Genel Müdürlüğü tarafından işletilen/işlettirilen (KÖİ kapsamında) havalimanlarında, başta ülkemizin üyesi olduğu Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü (ICAO) tarafından yayımlanmış standartlarla birlikte, 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu ve diğer ilgili mevzuata uygun olarak havalimanlarında verilen işletme hizmetlerinin usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu yönerge, DHMİ tarafından işletilen/işlettirilen havalimanlarında verilen işletme hizmetlerini kapsar.

Hukuki dayanak

MADDE 3- (1) Bu yönerge, ülkemizin üyesi olduğu Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü (ICAO) başta olmak üzere, Avrupa Sivil Havacılık Konferansı (ECAC), Avrupa Hava Seyrüsefer Güvenlik Teşkilatı (EUROCONTROL) ve diğer uluslararası belirlenen standartlar ile 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu olmak üzere yayınlanmış olan ulusal mevzuatlara göre hazırlanmıştır.

Sorumluluk

MADDE 4- (1) Bu yönergenin uygulanmasında, İşletme Dairesi Başkanlığı ve Genel Müdürlüğe bağlı işletilen Havalimanı Yönetimi sorumludur. Havalimanı yönetimi esas sorumluluk kendilerinde kalmak kaydıyla, havalimanı içi sorumluluklarını ayrıca düzenler.

(2) Havalimanı / Terminal (KÖİ kapsamında) İşletme Yönetimi, esas sorumluluk kendilerinde kalmak kaydıyla, havalimanı içi sorumluluklarını ayrıca düzenler. Sorumluluklarının yerine getirilmesinde Yapım ve İşletim Sözleşmeleri hükümlerine bağlı

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 11 /77

olarak DHMİ Genel Müdürlüğüne karşı sorumludur.

(3) Sivil-Asker müşterek işletilen havalimanlarındaki uygulamalarda, Havalimanı Özel Protokolleri hükümleri saklıdır.

(4) Terminal tesislerinde hizmet veren diğer kamu kurum ve kuruluşları, terminal işletmecileri, hava yolu taşıyıcıları, yer hizmet kuruluşları ve gerçek ve özel tüzel kişiler de, yukarıda belirtilen uluslararası düzenlemeler, ulusal mevzuat ve işletme/hizmet sözleşmelerinde yer alan hususlar çerçevesinde kendi hizmet ve uygulamalarından sorumludurlar.

(5) Kamu kurum ve kuruluşlarının tabi buldukları kendi mevzuat hükümleri saklıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

Tanım ve Kısaltmalar

Tanım ve Kısaltmalar

MADDE 5- (1)

Apron: Bir kara havalimanında hava araçlarının yolcu, posta ve kargo indirme-bindirme, yakıt ikmali, bakım ve park etme amaçlarına yönelik tanımlanmış alan.

Apron Yönetim Servisi (AYS): Uçakların ve hizmetlerin bir apron üzerindeki faaliyetlerini ve hareketini düzenleyen birim.

AIP (Aeronautical Information Publication): Havacılık Enformasyon Yayını. Her ülkedeki havacılık otoriteleri tarafından ICAO ile iş birliği halinde hazırlanan ve yayınlanan temel havacılık dokümanı.

ATIS (Automatic Terminal Information Service) : Yoğun hava meydanlarında bir radyo frekansından sürekli olarak döngü halinde yayınlanan, önceden kaydedilmiş mesaj.

ATC (Air Traffic Control): Hava Trafik Kontrol. Hava trafiğine hızlı, emniyetli ve düzenli bir akış sağlamak için ilgili otorite tarafından verilen hizmet.

BIRDTAM: Meydan hareket sahasında tehlike teşkil eden kuş hareketlerini bildiren NOTAM'dır.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 12 /77

DHMI: Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü

Durma Uzantısı (Stopway): Vazgeçilen bir kalkış halinde uçağın durdurulabileceği uygun bir alan olarak hazırlanmış, kalkış koşusu için mevcut mesafenin sonunda ve yerde bulunan belirli bir dikdörtgen alan.

EADB: Eğitim Araştırma ve Denetleme Birimi

ECAC: Avrupa Sivil Havacılık Konferansı

EUROCONTROL: Avrupa Hava Seyrüsefer Güvenlik Teşkilatı

Follow-me Hizmeti: Hava alanı dışından gelip PAT sahaları kurallarını bilmeyen (araç kullanma belgesi almamış) sürücülerin kullandığı araçlar ile ağır hareket eden iş makinelerinin apron, taksi yolu ve pistlere giriş ve kat edişleri esnasında, kule ile irtibatı olmayan araçların taksi yolu ve pistlere girişlerinde follow-me hizmeti verilir.

HANKOK: Hava Nakliyatını Kolaylaştırma Komitesi

HALİNKOK: Havalimanı Kolaylık Komitesi

Hareket Sahası: Bir havalimanının, manevra sahasından ve apron(lar)dan oluşan, hava araçlarının kalkışı, inişi ve taksi yapması için kullanılacak bölümü.

Havalimanı İşletmecisi: Havalimanı işletiminden sorumlu kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve özel tüzel kişiler.

ICAO: Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü

ILS (Instrument Landing System): Aletli İniş Sistemi

İşaretleme: Havacılık bilgilerini aktarmak amacıyla hareket alanının yüzeyinde gösterilen sembol ve/veya semboller grubu.

İşaretleyici: Bir maniyayı belirtmek veya bir sınırı çizmek amacıyla yer seviyesinin üzerinde gösterilen bir cisim.

MADKOM: Meteorolojik Acil Durum Komitesi

MSHGP: Milli Sivil Havacılık Güvenlik Programı

Manevra Sahası: Havalimanının, apronlar hariç olmak üzere, hava araçlarının kalkışı, inişi ve taksi yapması için kullanılacak bölümü.

Marshalling Hizmeti: Uçakların parklandırılması ve park yerinden çıkışı için belirlenmiş uluslararası yönlendirme hareketleri.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 13 /77

Mânia: Uçakların yüzey hareketi için öngörülen bir alanda bulunan veya uçuş halindeki uçakların korunması için öngörülen belirli bir yüzey üzerinde uzanan ya da bu tanımlanmış yüzeylerin dışında duran ve hava seyrüseferine bir tehlike olarak tayin edilmiş olan geçici veya daimi tüm sabit ve hareketli cisimler veya bunların parçaları.

NOTAM: Uçuş hareketi ile ilgili personele herhangi bir havacılık kolaylığı, hizmeti, yöntemi ya da bir tehlikenin varlığı, koşulları veya değişikliğine ilişkin bilgileri, zamanında duyurma amacıyla yapılan bir uyarı yayınıdır.

MSGHP: Milli Sivil Havacılık Güvenlik Programı.

Pist: Uçakların inişi ve kalkışı için hazırlanmış bir kara havalimanı üzerinde belirlenmiş bir dikdörtgen alan.

Pist Şeridi: Pistten çıkan bir uçağın göreceği hasar riskini azaltmak ve kalkış veya iniş operasyonları sırasında üzerinden uçan uçakları korumak için öngörülmüş, pisti ve (varsa) durma uzantısını içeren belirli bir alan.

Push Back Aracı: Uçağın park halinde bulunduğu pozisyondan apronun ortasına kadar geri itilmesi işlemi için kullanılan araç.

PAT Sahası: Pist, apron ve taksi yollarından oluşan araç ve/veya gereçlerin hareket ve park etmesi için düzenlenen tüm sahalar.

Pist Referans Noktası: Aksi bildirilmediği durumlarda pist orta noktası.

SHGM: Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

SHY-33A: Sivil Hava Ulaşımına Açık Havaalanlarında Yer Alan Gayrisihhi İşyerleri İçin İşyeri Açma Ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik

SHY-33B: Sivil Hava Ulaşımına Açık Havaalanlarında Yer Alan Terminaller İle Sıhhi İşyerleri İçin İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik

SNOWTAM: Meydan hareket sahasında kar, buz, sulu kar veya su birikintisi nedeniyle oluşan tehlikeleri bildiren NOTAM'dır.

Taksiyolu: Bir kara havalimanında hava araçlarının taksi yapmaları ve meydanın bir noktasını diğerine bağlamayı amaçlayan tanımlanmış yollar olup, aşağıdaki bölümlere ayrılır.

- Hava aracı bekleme taksi yolu. Apronun bir parçası olup; hava aracına yalnızca bekleme imkanı tanınan bölüm.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 14 /77

– Apron taksi yolu. Taksi yolları ağının bir parçası olup; hava aracının apronu kat etmesine imkan veren bölüm.

– Hızlı taksi yolu. Pistle uygun bir açı ile bağlantısı olan ve iniş yapan hava aracının pisti en az işgal edecek şekilde yüksek bir hızda terk etme imkânı veren taksi yolu.

Terminal İşletmecisi: Sivil hava ulaşımına açık havaalanlarında havaalanı işletmecisi dışında yap-işlet-devret modeli, kiralama ve benzeri şekillerde terminal işletmeciliği yapan işletmeci.

UAB: Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

VOR (VHF Omni-Directional Radio Range): VHF frekansında çalışan çok yönlü radyo seyrüsefer istikamet cihazı.

Yaklaşma Işıkları (Approach Lights): 1940 yıllarının başlarında tasarlanan yaklaşma ışıkları, pist başından başlayarak kategorisine göre 300-420-900 metreye kadar 30'ar metre ara ile konumlandırılan ışıklardır.

Yabancı Madde Kalıntısı (FOD): Hareket alanı içinde operasyonel açıdan ve havacılık açısından hiçbir işlevi olmayan ve operasyonlar için tehlike oluşturan cansız nesne.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kurumsal Yapı, Yönetim Sistemleri ve Koordinasyon

Kurumsal Yapı

MADDE 6- (1) DHMİ Genel Müdürlüğü, 8 Haziran 1984 tarih ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK) hükümlerine tabi olarak ve söz konusu KHK çerçevesinde faaliyette bulunmak üzere teşkil edilmiş bir Kamu İktisadi Kuruluşudur. (KİK).

a)DHMİ Genel Müdürlüğü, 8 Kasım 1984 tarih ve 18569 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Ana Statüsü çerçevesinde, tüzel kişiliğe sahip, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesiyle sınırlı bir KİK olup, anılan KHK ve Ana Statü hükümleri saklı kalmak üzere özel hukuk hükümlerine tabidir.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 15 /77

b)DHMI Genel Müdürlüğünün iki ana faaliyet konusu havalimanları işletme ve hava seyrüsefer hizmetlerinden oluşmaktadır. Söz konusu ana faaliyetler ve diğer ilgili faaliyetler, merkezde Daire Başkanlıkları ve Müstakil Müdürlükler; taşra teşkilatında ise Havalimanı Başmüdürlük ve Müdürlüklerince yürütülmektedir. İlgili teşkilatlara ilişkin organizasyon şemaları DHMI Genel Müdürlüğü web sayfasında yer almaktadır.

c)Türk Silahlı Kuvvetleri Genelkurmay Başkanlığı ile UAB arasında imzalanmış olan “SHİ’lerin Askeri Havaalanlarından Yararlanmasına İlişkin Protokol” kapsamında askeri envanterde bulunan havalimanlarının bir kısmı sivil hava ulaşımına açılmıştır.

ç) Ayrıca, bazı havalimanları Kamu Özel İşbirliği projeleri kapsamında (yap-işlet, kirala-işlet vb.) tamamen veya kısmen özel sektör eliyle işletilmektedir.

Yönetim Sistemleri

MADDE 7- (1) Havalimanlarında, ülkemizce kabul edilmiş uluslararası kural ve standartlar ile ulusal kuralların sürekli uygulanması, uçuş ve yer emniyetinin en yüksek düzeyde sağlanması, günün şartlarına uygun çağdaş hizmet arzı ve hizmetlerde standardizasyonun sağlanabilmesi için “Yönetim Sistemleri” kullanılır.

a) Kuruluşumuzca DHMI tarafından verilen işletme ve seyrüsefer hizmetleri, ICAO ve SHGM tarafından öngörülen “Emniyet Yönetim Sistemi” çerçevesinde gerçekleştirilmekte olup ilgili dokümanlar DHMI Genel Müdürlüğü Kurumsal web sayfasında (www.dhmi.gov.tr) yer almaktadır.

b)DHMI Genel Müdürlüğü, İşletme Hizmetleri Yönetim Sistemleri konusunda Kalite Yönetim Sistemi Belgesi (TS EN ISO 9001) ve Çevre Yönetim Sistemi Belgesi (TS EN ISO 14001) olmak üzere iki belgeye sahiptir.

Havalimanı Yönetim ve Koordinasyon

MADDE 8- (1) Ana Statü ve Birim Yönetmelikleri çerçevesinde, DHMI Genel Müdürlüğü adına, Havalimanlarında Havalimanı Başmüdürlüğü/Müdürlüğü; havalimanı işletme hizmetleri kapsamındaki idari ve teknik işlerin ulusal ve uluslararası kural ve standartlar dâhilinde yönetim ve yürütülmesinden görevli ve sorumludur.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 16 /77

a)Havalimanı Başmüdürü/Müdürü, söz konusu hizmetlerin yürütülmesi sırasında, yürürlükte bulunan ulusal mevzuat çerçevesinde, havalimanında hizmet veren diğer kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerle gerekli eşgüdümün sağlanmasının yanı sıra, hizmetlerin emniyetli (uçuş ve yer emniyeti, can ve mal güvenliği), etkin ve verimli gerçekleştirilmesinden de sorumludur. Söz konusu eşgüdüm Havalimanı Güvenlik Komisyonu, EADB, HANKOK, HALİNKOK, MADKOM gibi komisyonlar vasıtasıyla sağlanır.

1)Havalimanı Güvenlik Komisyonu: Havalimanı güvenliği kapsamındaki çalışmaların genel eşgüdümü MSHGP hükümleri çerçevesinde Havalimanı Güvenlik Komisyonu tarafından sağlanır. Havalimanı Güvenlik Komisyonu; Mülki İdare Amiri başkanlığında DHMİ Başmüdürü/Müdürü, Emniyet Şube Müdürü, Jandarma Bölük Komutanı (varsa), Başbakanlık MİT Temsilcisi, Gümrük Müdürü, Gümrük Muhafaza Müdüründen, Türk Hava Yolları Müdürü, AOC Başkanı veya temsilcilerinden oluşur. İhtiyaç duyulması halinde havalimanında faaliyet gösteren diğer kurum ve kuruluş temsilcileri münferiden davet edilebilir. Havalimanı Güvenlik Komisyonu kararlarını test etmek, incelemek, araştırmak ve geliştirmek amacıyla Havalimanı Güvenlik Komisyonuna üye veren kurum ve kuruluş temsilcileri personelinden üye katılımı ile EADB oluşturulur.

2)HANKOK Komisyonu: Havacılık sektörü ile bir şekilde bağlantılı çalışan tüm paydaşların üst düzey katılımı ile SHGM başkanlığında HANKOK toplantıları düzenlenir.

3)HALİNKOK Komisyonu: Havacılık sektörü ile bir şekilde bağlantılı çalışan tüm paydaşların havalimanındaki temsilcilerinin katılımı ile Havalimanı Mülki İdare Amiri başkanlığında HALİNKOK toplantıları düzenlenir.

4)MADKOM Komisyonu: Meteorolojik Acil Durumlarda uçuş, can ve mal emniyetini temin etmek üzere yapılması gerekli çalışmalar ve alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi için, Havalimanı Başmüdürü/Müdürü başkanlığında söz konusu havalimanında hizmet veren tüm havayolu kuruluşları, yer hizmet kuruluşları, akaryakıt ikmal kuruluşları, meteoroloji ve havalimanı ve/veya terminal işletmecisinin katılım sağladığı MADKOM toplantıları düzenlenir.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 17 / 77

Havalimanlarımızda “Havaalanı Sertifikasyon ve İşletim Yönetmeliği (SHY-14A)” nin 28 inci maddesi ve “Havaalanları Yer Hizmetleri Yönetmeliği (SHY-22)”nin 19, 20 ve 25 inci maddelerine istinaden Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan HAD-2016/01 numaralı Genelge doğrultusunda MADKOM Komiteleri kurulur ve MADKOM Çalışma Talimatları hazırlanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Havalimanları Denetim Usul ve Esasları

İdari Denetimler

MADDE 9- (1) DHMİ Genel Müdürlüğü tarafından yapılacak havalimanı idari denetimleri, kuruluş kanunu olan Ana Statü hükümlerine tabidir.

Teknik ve Mesleki Denetimler

MADDE 10- (1) Havalimanı teknik denetimleri, Havaalanı Emniyet Standartları Talimatı (SHT-HES) çerçevesinde SHGM ve işbu yönerge bağlamında DHMİ tarafından yapılır. Söz konusu denetimlerde tespit edilen eksikliklerin öngörülen sürelerde giderilmesi gereklidir.

Yönetim Sistemlerine İlişkin Denetimler

MADDE 11- (1) Havalimanları, Genel Müdürlükçe belirlenen tetkik personeli tarafından, programlara uygun olarak denetlenir. Söz konusu denetimlere ilişkin ayrıntılar, DHMİ Genel Müdürlüğü web sayfasında yer alan İşletme Hizmetleri Kalite Yönetim Sistemi sayfasında yer alır.

Denetim Personeli Eğitimleri

MADDE 12- (1) Denetimlerde görev alacak DHMİ personelinin işbaşı ve teorik eğitimleri program dâhilinde yapılır.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 18 / 77

BEŞİNCİ BÖLÜM

Havalimanı Hizmetlerine İlişkin Genel Düzenlemeler

Havalimanı Gelişim Planları

MADDE 13- (1) Havalimanı hizmetlerinin geliştirilmesine yönelik tüm çalışma ve yatırım dâhil uygulamalar, SHGM'nin Havaalanı Sertifikasyon ve İşletim Yönetmeliği (SHY-14A) gereğince hazırlanacak "Gelişim Planı" çerçevesinde, yürürlükteki mevzuat hükümlerine göre yapılır.

Havalimanı El Kitabı

MADDE 14- (1) Havalimanı Başmüdürlükleri/Müdürlükleri tarafından hazırlanacak olan Havalimanı El Kitabı her zaman güncel tutulur. Genel Müdürlük kanalıyla SHGM'ye gönderilir.

İşletme Hizmetleri Yönergesi ve Havalimanı Talimatları

MADDE 15- (1) Havalimanlarında verilmekte olan hizmetlere ilişkin hazırlanan bu yönerge; SHGM'nin Havaalanı Sertifikasyon ve İşletim Yönetmeliği (SHY-14A) çerçevesinde, üyesi olduğumuz uluslararası örgütlerin kural ve standartları esas alınarak hazırlanır. Bu yönerge hükümleri doğrultusunda Havalimanları kendi iç yapısına göre talimatlarını düzenler.

Güvenlik ve Acil Durum Düzenlemeleri

MADDE 16- (1) Havalimanları acil durum ve güvenlik hizmetleriyle ilgili genel düzenlemeler aşağıda açıklanmıştır:

a)Güvenlik Planları: ICAO Ek-17 (Güvenlik), Doküman 8973 (Kanun Dışı Eylemlere Karşı Sivil Havacılığı Koruma ve Güvenlik), ECAC Doküman 30 (Sivil Havacılık Güvenliği Alanında İlkeler) ve MSHGP ve diğer ilgili mevzuatta yer alan kural, standart ve tavsiyelere uygun olarak Havalimanı Mülki İdare Amiri koordinesinde hazırlanır ve uygulanır.

b)Muhtemel Hareket Planları: Havalimanı içinde veya yakın çevresinde yolculara, personele, uçaklara, tesislere ve teçhizata yönelik muhtemel tehditlerin (her türlü saldırı ve

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 19 /77

sabotaj) önlenmesi ve etkilerinin en aza indirilmesi amacıyla, Havalimanı Mülki İdare Amiri koordinesinde hazırlanır ve uygulanır.

c)Havalimanı Acil Durum Planları: Havalimanı içinde, yakın çevresinde veya dışında meydana gelebilecek uçak olay/kazaları -acil iniş yapacak uçaklar, acil müdahale gerektiren sağlık olayları, doğal afetler, yangınlar ve KBRN gibi SHT-ADP’de daha ayrıntılı yer alan olayları kapsayacak şekilde Havalimanı İşletmecisince hazırlanır ve Mülki İdare Amirince onaylanır.

ç)Kurum/Kuruluşlar Güvenlik/Koruma Planları: İlgili yasalar ve MSHGP gereğince, havalimanında hizmet veren tüm kurum ve kuruluşlar tarafından kendi faaliyetleri kapsamındaki hizmetler bağlamında hazırlanması ve uygulanması gerekli güvenlik/koruma planlarıdır. Mülki İdare Amirliğine gönderilir.

ALTINCI BÖLÜM

Eğitim

Eğitimler

MADDE 17- (1) Havalimanı hizmetlerinin uluslararası düzeyde yapılması amacıyla, tüm personelin hizmet öncesi, işbaşı/teorik ve tazeleme eğitimleri alması sağlanır.

(2) İşletme hizmetlerinde çalışan personelin SHGM tarafından yayımlanan Eğitim Talimatında (SHT-EĞİTİM/HAD) belirtilen ve zorunlu olan temel ve tazeleme eğitimleri, Havacılık Eğitim Dairesi Başkanlığı sorumluluğunda yürütülür.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 20 /77

İKİNCİ KISIM

PAT Sahalarında İşletme Hizmetleri

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 21 /77

BİRİNCİ BÖLÜM

Havalimanı Yüzey Denetimleri

Denetim Sıklığı

MADDE 18- (1) Hareket sahası denetimleri düzenli ve mümkün olduğunca sık gerçekleştirilir. Minimum denetim sıklığı her durumda aşağıdaki gibi olur:

a)Pistler: Aşağıda belirtilen şekilde günde dört defa denetim gerçekleştirilir.

- 1) Şafak Denetimi. Tüm pistlerin tam genişliklerini kapsayan ayrıntılı bir yüzey denetimi gerçekleştirilir. Bu işlem her bir pist için yaklaşık 15 dakika sürer (iki tur).
- 2) Sabah Denetimi. Pist kenar ışıklandırmaları arasındaki alana yoğunlaşarak, normal şartlarda AÇIK/KAPALI olarak gerçekleştirilir.
- 3) Öğleden Sonra Denetimi. Sabah denetimi ile aynıdır.
- 4) Akşam Denetimi. Akşamın geç saatlerine kadar ışıklandırma denetimi gerekmediği durumlarda pist denetimlerindeki boşluğu doldurmak amacıyla tüm pistleri kapsayacak şekilde yapılır.

b)Taksi Yolları: Normal kullanımda olanlar için günlük olarak pist kontrolleriyle beraber düzenli yapılır.

c)Apronlar: Günlük olarak yapılır.

ç)Otlu Alanlar: Şerit sahalarda ve yaklaşma ışıklarına ait bölgelerde bulunan otlar sürekli kontrol edilerek temizlenir. Diğer otlu alanlar ise fazla yükselmemesi için uygun aralıklarla denetlenir ve temizlenir.

Denetim Yöntemi

MADDE 19- (1) Denetim kapsamına alınacak alan ve mesafeler, havalimanı denetim araçlarının kullanımını gerektirir. Ancak, denetim ne kadar hızlı gerçekleştirilirse o kadar etkisiz olacağından, denetim sırasında araçlar olabildiğince yavaş kullanılır. Yürüyerek gerçekleştirilen kaplamalı alan denetimleri bakım ekibi tarafından; diğer alanların denetim işlemleri ise ilgili bölüm tarafından gerçekleştirilir. Denetimlerin doğru sıklıkta gerçekleştirilmesini sağlamak için işletme birimi denetim programını koordine eder.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 22 /77

Denetim Prosedürleri

MADDE 20- (1) Pist denetimleri öncesinde hava trafik kontrol kulesinden izin alınır. Pistte girilirken, “Denetleyici denetim için giriyor” şeklinde giriş anonsu yapılır. Pistten ayrılırken de, hava trafik kontrol kulesi bilgilendirilir. Denetimlerin çoğu AÇIK/KAPALI olarak gerçekleştirilir. Söz konusu anonslar denetim aracı piste her girdiğinde ve çıktığında yapılır.

(2) Tüm pist denetimleri sırasında ilgili telsiz kanalında dinlemeli takip gerçekleştirilir.

(3) Bir AÇIK/KAPALI denetim sırasında, hava trafik kontrol kulesinin denetim ekibinden pisti terk etmesini istemesi durumunda; hava trafik kontrol kulesine pisti terk ettiğini bildirmeden önce denetim aracı pist şeridinden çıkarılır; yeniden girilebileceğine dair talimat almadıkça pist şeridi dışında kalır.

Not: Denetleyiciler pisti terk etmek için asla bir ILS kritik/hassas alanı kullanamaz.

(4) Bir pisti terk etme işlemi başka herhangi bir pist geçilmeden gerçekleştirilir.

(5) Emniyet nedeniyle tüm pist denetimleri uçakların iniş/kalkış yönünün tersi yönde gerçekleştirilir. Aynı yönde iki tur gerektiren şafak denetimi kapsamında pist denetimleri sırasındaki "geri izleme" işlemi pist şeridinin dışında veya piste belirli bir mesafeden gerçekleştirilir. Bu işlem ayrıca ilgili pistin bitişiğindeki taksi yolları denetlendiğinde de kullanılır.

(6) Pist denetimi tamamlandığında, denetim ekibi pistin durumuna dair hava trafik kontrol kulesini bilgilendirir.

(7) Denetim işleminin başlangıç ve bitiş zamanları kaydedilir ve denetim raporuna işlenir.

Kaplamalı Alanların Denetimi

MADDE 21- (1) Aşağıdaki hususlara dikkat edilir:

a)Yabancı madde girişi kaynaklı motor hasarlarına neden olan maddelere özel dikkat göstermek şartıyla genel pist temizliği yapılır. Pist bakım işlemleri sonrasındaki kalıntılar veya pist yüzeyinin basınçlı hava ile temizlemesi sonrasında kalan taş parçacıkları bu kapsamda değerlendirilir. Ayrıca, tekerlek lastiği kalıntılarına dikkat edilir.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 23 /77

b) Beton çatlakları ve kabarmaları dâhil olmak üzere; kaplama yüzeylerindeki hasar belirtileri, derz sızdırmazlığı, asfalt yüzeylerdeki çatlamlar veya yüzey yapısının gevşemesi ya da sürtünme tabakasının ayrılması gibi uçak hasarlarına neden olabilecek bozulmalar, denetlenmek üzere derhal havalimanı bakım ekibine bildirilir. Hasar yeterince ciddi ise, gerçekleştirilen denetimlerin sonucuna bağlı olarak ilgili alan kullanıma kapatılır.

c) Yağmur sonrasında, su altında kalan alanlar tespit edilir ve mümkünse sonraki yüzey düzeltme işlemlerini kolaylaştırmak için işaretlenir.

ç) Lamba, avize ve direklerdeki hasarlara dikkat edilir.

d) Pist işaretlerinin temizliği yapılır.

e) Mazgalların durumu ve yerleşimine özen gösterilir.

(2) Pistteki normal dışı durumlar erken iniş işaretleri bakımından denetlenmelidir; yaklaşma ışıklandırması, işaret konileri ve eşik ışıklandırmalarındaki jet itiş kaynaklı hasarlar, pistin ve emniyet alanının temizliği ve bu alanlardaki manialar.

Yeşil Alanların Denetimleri

MADDE 22- (1) Aşağıdaki hususlara dikkat edilir:

a) Yeri kaplayan bitki örtüsünün aşırı uzayarak ışıkları, işaretleri, işaretleyicileri kapatmaması gerekir.

b) Ortaya çıkan her çöküntü kayda alınır ve ilgili alanlar işaretlenir.

c) Bildirilmemiş uçak tekerleği izleri işaretlenir ve bildirilir.

ç) İşaret ve işaretleyicilerin durumu not edilir ve gerekli onarım emirleri verilir.

d) Yeşil alanların, özellikle de uçakların kullandığı kaplamalı alanların yakınındakiler başta olmak üzere otlu alanların genel taşıma mukavemeti belirlenmelidir. Araçların tekerlek izlerinin derinliğinden makul bir değerlendirme yapılabilir. Devamlı olarak su birikimi belirtileri gösteren alanlar raporlanır. Yeşil alanlar ile kaplamalı alanlar arasındaki her türlü seviye farkı kayda alınarak düzeltme işlemi talebinde bulunulur. Uçak motorlarının oluşturduğu tehlike nedeniyle, bu alanların genel temizliğine özellikle dikkat gösterilir. Blast aşındırması emareleri kayda alınarak raporlanır.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 24 /77

e) Su biriken yeşil alanlar özellikle kuşları sahaya çekebileceğinden kayda alınarak raporlanır.

(2) Çimlerin kesilmesinde ana amaç, uzayan bitkilerin, ışıkların veya işaretleyicilerin önünü kapatmamasını sağlamaktır. Ayrıca bu işlem kuşların ve diğer yabancı hayvanların havalimanına çekilmesini sınırlayacak şekilde yönetilir (*bkz. Vahşi Hayat ve Kuşla Mücadele*). Kesilmiş ot yığınlarının motorun içine çekilebileceği yerlerde bırakılmaması sağlanır. Ayrıca büyüyerek kuruyan otlar yangın tehlikesine de sebebiyet verebilecektir.

Mânialar

MADDE 23 – (1) İzin verilen bütün mânialarda, ışıklandırma ve işaretlemelerin uygunluğu kontrol edilir. İzinsiz her nevi mânia, belirlenen kişilere ve kurumlara derhal rapor edilir. Mümkün olan durumlarda mâniayı kaldırma çalışması yapılır; mümkün olmadığı durumlarda ise uçak operasyonlarının herhangi bir biçimde kısıtlanmasının gerekip gerekmediği değerlendirilerek uygun işaretleme ve ışıklandırma yapılır.

Raporlama

MADDE 24- (1) Pist denetimi sırasında tehlikeli bir hizmete elverişsizlik durumunun tespit edilmesi halinde (hasarlı mazgallar veya bozuk ışıklar gibi) derhal telsiz vasıtasıyla rapor edilir. Ayrıca, havalimanı işletmeye bilgi verilir. Söz konusu hasar sonucu pistin kapatılması durumunda ise, havalimanı bakım desteği beklenirken, denetim çalışmasına devam edilir. Ekip ayrıca gerekirse herhangi bir tali pisti denetlemeye de hazır olur.

(2) Pistin kullanımını etkileyecek türde bir hizmete elverişsizlik durumunun tespit edilmesi halinde, söz konusu aciliyet durumu, tarih, saat vb. bilgileri belirten uygun formla havalimanı bakım ekibine bildirilir.

(3) Pist denetimi sırasında uçak parçalarının veya lastik parçalarının bulunması halinde, takip ve bildirim işleminin başlatılabilmesi için havalimanı işletme birimi veya hava trafik kontrol ünitesine derhal bilgi verilir.

(4) Pist üzerindeki kusurların yerlerinin tespit edilmesine yardımcı olması için pistin bir tarafındaki pist kenar ışıklarının dış tarafına referans levhalar döşenir.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 25 /77

İKİNCİ BÖLÜM

Olumsuz Hava Koşulları

Giriş

MADDE 25- (1) Havalimanı işleticisinin özel müdahalesini gerektiren olumsuz hava şartları; kar, sis, toz taşınımı, şiddetli rüzgârlar, don, buz ve doludur. Belirtilen tüm hava olaylarına dair uyarıların Meteoroloji Ofisinden; İşletme Birimine, Hava Trafik Birimine, Yer Hizmet ve Havayolu Kuruluşlarına aktarılabilmesi için bir iletişim ağı oluşturulur. Havalimanının bulunduğu iklim koşullarında yaşanabilecek olumsuz hava koşullarının uçuş ve yer güvenliğine olan etkisini minimize etmek üzere SHGM tarafından çıkarılmış olan MADKOM talimatına uygun hareket edilir.

Genel

MADDE 26- (1) Olumsuz hava şartlarında, işletme birimi, hava trafik birimine ilgili yüzey şartlarını bildirir ve söz konusu hava şartlarının gerektirdiği çeşitli kontrol işlemlerini gerçekleştirir. Olumsuz hava şartları yedi kısımda incelenebilir:

- a)Buz (0°C'nin altındaki sıcaklıklar)
- b)Don,
- c)Dolu,
- ç) Şiddetli rüzgârlar,
- d)Yağmur (pist sürtünmesinin azalmasına neden olan),
- e)Sis, toz taşınımı veya düşük görüş,
- f)Kar.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 26 /77

Buz, Don ve Dolu

MADDE 27- (1) Buz, don veya dolu yağışı uyarısı alındığında, işletme birimi pist frenleme ölçümü için hazırlıklı olur. Havalimanı İşleticisi, hareket alanının kaplamalı yüzeylerinde düzenli kontrollerin gerçekleştirilmesini ve takip edilmesini sağlar. Gerekğinde hava trafik kontrol kulesinin talebi üzerine, değişen hava şartlarına göre pist frenleme ölçümü yapılır.

(2) Buz çözme sıvısı (de-icing) frenleme değerinin ciddi oranda düşmesine neden olduğundan; sıvı uygulamasının ardından pist üzerindeki kar temizlendikten sonra frenlemenin ölçülmesi gerekir. İşletme ve hava trafik kontrol birimleri, frenleme durumundaki değişiklikler hakkında sürekli olarak bilgilendirilir.

(3) Pist ve taksi yollarındaki buz oluşumunun giderilmesinde, yüksek güçte çalışan turbo pervane ve jet motorlarının olumsuz etkilenmemesi için, sadece sıvı kimyasallar kullanılır. Apronda ise push back aracının itişini kolaylaştırmak üzere katı malzeme (çakıl-kum) kullanılabilir. Çakıl-kum, buzlanma şartlarıyla mücadelede son çare olarak ve ancak *Havaalanı Hizmetleri El Kitabı, Kısım 2, Bölüm 7’de* yer alan maddeye uygun olmak şartıyla kullanılabilir. Çakıl, ayrıca gözenekli sürtünme tabakasını da (varsa) olumsuz etkileyebilir.

(4) Pist kenar drenajlarındaki buzlanmayı gidermek için %5 tuz ve %95 çakıl oranında bir karışım haline getirilmediği sürece, hareket sahasında buzlanma giderme/önleme amacıyla tuz kullanılmaz. Uçaklarda paslanma tehlikesine neden olmamak için bu karışım uygulanırken dikkat edilmelidir.

Şiddetli Rüzgârlar

MADDE 28- (1) Meteorolojik ihbar gelmesini takiben işletme birimi, işletleyiciler ve ilgili donanımın iyi durumda olduğundan emin olmak için sürekli kontroller gerçekleştirir. Havalimanı İşleticisi, uçan nesnelere toplanması ve faaliyet/çalışma alanlarına dağılan nesnelere işletme birimine bildirilmesi için, hava trafik kontrol kulesi tarafından PAT sahasının kontrol edilmesini sağlar.

(2) Hafif uçakların emniyetinden sahibi/işleticisi sorumludur. Havalimanı İşleticisi, şiddetli rüzgârların bu gibi uçaklar üzerindeki etkilerinin farkında olarak, uçakların rüzgâra karşı çevrilmesi ve bağlanarak emniyete alınmaları konusunda ikazda bulunur ve kontrolünü

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 27 / 77

yapar. Uçak yer teçhizatının güvenliğinden uçak işleticisi/yer hizmet kuruluşu sorumlu olmakla birlikte, işletme birimi tarafından kontrol edilerek, tüm havayolu ve yer hizmet kuruluşlarına uyarı yapılır.

Yağmur

MADDE 29- (1) Islandığında kayganlaşan pistlerin frenleme değerlerinin belirlenen bir seviyenin altına düşmediğinden emin olmak için düzenli olarak frenleme ölçümü yapılır ve hava trafik kontrol kulesine bilgi verilir (bkz. Yüzey Sürtünmesi Ölçümü).

Sis, Toz Taşınımı ve Düşük Görüş

MADDE 30- (1) Genellikle sisin ve toz taşınımının neden olduğu düşük görüş şartları esnasında, araçların veya yaya personelin, kullanılan pist ve taksi yollarına yanlışlıkla girmesini önlemek için özel prosedürler gereklidir. Bu prosedürler düşük görüş şartlarında sefer yapan uçakların yer hareketlerini emniyetli bir şekilde yapabilmesi için gerektiğinde hava trafik kontrol kulesi koordinasyonunda follow-me hizmeti verilmesini de kapsar.

(2) Düşük görüş şartlarının yoğun olarak yaşandığı havalimanlarında ILS kurulabilir ve pist ile taksi yolları uygun şekilde ışıklandırılır. Pist yaklaşma ışıklandırması, taksi yolu ışıklandırması ve yardımcı güç kaynakları Annex 14’te belirtilen Kategori II/III standartlarını karşılar. ILS, Annex 10, Cilt I, Kısım I, Bölüm 3’te belirtilen Kategori II/III gerekliliklerini karşılamalıdır. Ayrıca pist Annex 14’te belirtildiği gibi, mâniadan arındırılmış bölgeler (iç yaklaşma, iç geçiş ve zorunlu olarak vazgeçilen iniş yüzeyi) aracılığıyla korunur.

(3) Özel prosedürler gerektiren düşük görüş şartları, her havalimanı için aynı olmayabilir. Bu nedenle havalimanlarında hava seyrüsefer birimi koordinesinde, nöbetçi müdür/sorumlu, teknik hizmetler (elektrik-elektronik) ve işletme birimi tarafından teçhiz edilen ILS’e (aletli iniş sistemi Kategori II/III) göre bir havalimanı talimatı oluşturulur. Söz konusu talimat, meteorolojik ihbarın alınması ve operasyonun başlaması ile mevcut koşulların normale dönmesi arasındaki operasyonu ve hangi hallerde anılan operasyona geçilemeyeceğini tanımlar.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 28 /77

Düşük Görüş Prosedürleri

MADDE 31- (1) Düşük görüş faaliyetlerinin muhtemel olduğu ve önceden belirlenen görüş seviyesinin söz konusu olduğu durumlarda; hava trafik kontrol kulesi, işletme birimine durumu bildirir ve Kategori II/III havalimanı yüzey güvenliği kontrolleri başlatılır. Düşük görüş prosedürleri uygulamaya konulmadan hemen önce uçak operatörleri bilgilendirilir.

(2) Düşük görüş şartları oluştuğunda hava trafik kontrol kulesi, işletme birimine gerekli önlemlerin alınması için aşağıda ayrıntılı olarak açıklanan görevlerin gerektiği gibi yerine getirilmesini sağlamak suretiyle müdahale eder:

a) Araç ve personelin manevra sahasına girişinin yasaklanması için havalimanı ilgili birimlerini uyarmak,

b) Trafiğe kapalı alanların portatif veya anahtarlı ışıklandırma ile kapatılmasını sağlamak,

c) Hareket alanında çalışmakta olan tüm inşaat personelinin alanı boşaltarak işaretli bölgeyi terk etmesini ve güvenli bir konuma geçmesini sağlamak,

ç) ILS hassas alanını belirtmek için sağlanan ışıklandırmaların devrede ve çalışır durumda olduğunu kontrol etmek,

d) Aşağıdaki bölüm ve personele, hava trafik kontrol kulesi tarafından “İlgili pistte Kategori... faaliyetleri yürütülmektedir” bilgisini vermek.

1) Havalimanı kurtarma ve yangınla mücadele hizmetleri (ARFF)

2) Apron Yönetim Servisi

3) Elektrik/Elektronik Servisleri

4) Havalimanı yönetimi ve diğer ilgili birimler

e) Yukarıda belirtilen ilgili birimlerin kendi konuları ile ilgili gerekli kontrolleri yaptıktan sonra hava trafik kontrol birimini bilgilendirmek.

(3) Hava tarafı güvenliğince tüm kontrollü girişler kapatıldıktan sonra, operasyon bölümünün gerekli olabilecek araçları açık park yerlerine, yakıt istasyonlarına vb. noktalara taksi yolu geçişleri aracılığıyla götürecek öncü araçlar tahsis etmesi gerekebilir.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 29 /77

(4) Çevre güvenlik / apron birimleri, manevra sahasına girdiği görülen yetkisiz araç ve kişilere dair bilgilendirme yapmalı; bununla birlikte araştırma yapmalı, hava trafik kontrol ünitesi ve işletme birimi üst yönetimini bilgilendirmek üzere bir ekip göndermelidir.

(5) Hava trafik kontrol ünitesi Kategori II/III şartlarının iptal edildiğini duyurduğunda, ilgili birimler önceki maddelerde açıklanan işlemlerin tamamen eski haline getirilmesini ve daha önce uyarılmış olan personelin yeniden bilgilendirilmesini sağlar.

Kar

MADDE 32- (1) Havalimanı için bir kar planı veya talimatı yayımlanır; kar temizliği ile ilgili tüm birimlere dağıtımı yapılır. Havalimanındaki mevcut kar mücadele ekipmanının ayrıntıları (araç / ekipman ve kar temizleme öncelikleri vs.) AIP’de yayımlanır. Söz konusu ekipmanın kullanım yöntemi havalimanı kar planında veya talimatında belirtilir. Havalimanındaki paydaşlar ile birlikte, yolcu mağduriyeti yaşanmaması ve uçuş/yer emniyetinin sağlanmasını teminen meteorolojik ihbarın niteliğine ve havayolu kuruluşlarının uçuş sayısına göre uçuşlarda azaltıma gidilir ya da iptallerin yapılabilmesi için MADKOM oluşturulur.

(2) Havalimanı kar mücadele planı veya talimatı aşağıdaki hususları açık bir şekilde belirtmelidir:

a) Kar komitesi üyeleri ve kar temizleme işleminden sorumlu olan personel ile görev dağılımlarını gösteren komuta zinciri,

b) Kar mücadele operasyon merkezi, hava trafik kontrol kulesi, meteoroloji ofisi ile diğer ilgili birimler arasındaki haberleşme ve iletişim yöntemleri,

c) Kar mücadele araç ve teçhizatları hizmete uygun özellikte ve sayıda olur. Bu teçhizatlar kar küreme, süpürme, atma vb. donanımlarını içerir. Ayrıntılı bilgi *Havaalanı Hizmetleri El Kitabı, Kısım 2’de* verilmiştir.

ç) Temizlenecek yüzeylerin önceliği ve havalimanını kullanan uçaklar için temizlik sınırları (*bkz Havaalanı Hizmetleri El Kitabı, Kısım 2, Bölüm 7*)

d) SNOWTAM için bilgi toplanması (kar kalınlığı, karın niteliği, buzlanma, frenleme değerleri vb.) ve toplanan bilgilerin ilgililere aktarılması, (*bkz. Havaalanı Hizmetleri El Kitabı, Kısım 2, Bölüm 6*)

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 30 /77

e)Pist frenleme ölçüm araçlarının/cihazlarının sürtünme katsayısı tabloları varsa ilgili buz tespit sistemlerinin ve diğer uzman yardımcılarının kullanımı, (*Havaalanı Hizmetleri El Kitabı, Kısım 2, Bölüm 3*)

f)Kar mücadele işlemleri sırasında kimyasal karışmış karın (de-icing/anti-icing) çevreye zarar vermemesi için depolama ve bertarafı hususu; temiz karın toplama ve eritme alanlarının oluşturulması,

g)İlgili tüm paydaşlara, gerekli ikazların yapılmasını sağlamak için bir uyarı sistemi,

ğ) Araç ve teçhizat bakım personeli dâhil olmak üzere mevcut işgücü, vardiya düzenlemeleri ve görev bildirim prosedürleri,

h)Teçhizatın uygulama bölgesine götürülmesi de dâhil olmak üzere, kullanılacak taktik yaklaşımlar,

ı)Pistin kar mücadele amacıyla kullanıma kapatılma zamanının kararlaştırılması için izlenecek genel prensipler ve kararı verecek olan yönetim personelinin belirlenmesi,

i)Havalimanı kar mücadele hizmetleri, Annex-14'te yer alan standartlar ile Doc 9137-AN/898'de (Bölüm 2-Kaplama Yüzey Şartları) hükümleri esas alınarak düzenlenmiş olan *Havalimanları Kar Mücadele Yönergesinde* yer alan uygulama esaslarına göre yürütülür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yüzey Sürtünmesi Ölçümü

Giriş

MADDE 33- (1) İniş ve kalkış yapan uçaklara pistlerin durumu hakkında bilgi verilebilmesi için iki ayrı yüzey durumu dikkate alınır:

a)Islak Pist: Pistin tamamı veya bir bölümü ıslandığında, kayganlaştığından kullanıcılar bilgilendirilir.

b) Kar veya Buzla Kaplanmış Pist: Pist; kar veya buz etkisi altında olduğunda, frenleme etkinliği ölçülür.

(2) Islak pist ölçümü kavramı, lastik izi ile kaplanmış veya kullanım nedeni ile aşınmış/korozyona uğramış pist yüzeylerinin sürtünme seviyesinin belirtilen minimum

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 31 /77

değerlerin altına inmediğinin teyit edilmesine yönelik olarak, Havalimanı İşleticisince talimatlarla belirlenmiş düzenli kontrollere dayalıdır. Bununla birlikte, kar ve buz şartları altında gerçekleştirilen ölçüm, bilgilerin güncel tutulması için sık kontrolleri gerektirir.

Prosedürler

MADDE 34- (1) Farklı teçhizat tipleri kullanarak sürtünme değerlerini ölçme ve belirtme yöntemleri, Annex-14, İlave B'de ve *Havaalanı Hizmetleri El Kitabı, Kısım 2'de* ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Yönetim

MADDE 35- (1) Havalimanı otoritesi tarafından sürtünme ölçümü için kullanılan teçhizat tipi ne olursa olsun, personele kılavuz olacak yazılı talimatlar sağlanması önemlidir. Bu talimatlar aşağıdaki konuları kapsar:

- a) Ölçme gerekliliğini belirten birim veya kişi (hava trafik kontrol kulesi, havalimanı işleticisi, pilotlar),
- b) Ölçme işlemini gerçekleştiren birim veya kişi,
- c) Ölçüm gerekliliği olan şartlar (oluşabilecek kazanın pist koşullarından kaynaklanabileceği durumlardaki kaza sonrası raporlar dahil),
- ç) Teçhizatın kullanımı,
- d) Ölçüm yöntemi (merkez hattından uzaklık vb.),
- e) Sonuçların değerlendirilmesi ve ilgili birimlere aktarılması/yöntemi (havalimanı işleticisi, hava trafik kontrol ünitesi, meteoroloji ofisi/SNOWTAM, NOTAM),
- f) Teçhizatın test ve ayar işlemleri,
- g) Teçhizatın muhafazası ve bakımı,
- ğ) Ölçüm ve bakım yapanların eğitimi,
- h) Kayıt tutma.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 32 /77

Kayıtların Tutulması

MADDE 36- (1) Pist yüzeylerinin yeterli frenleme değerinin sağlanması açısından, ıslak zemin frenleme değerlerine ilişkin kayıtların tutulması önemlidir. Bu sayede havalimanı işleticisi yüzey şartlarını takip edebilir ve düzeltme işlemlerinin (lastik kalıntılarının giderilmesi, pist bakımının yapılması gibi) vaktinde gerçekleştirilmesini sağlayabilir.

Pistlerin Bakımı

MADDE 37- (1) Ölçülen frenleme (ıslak zemin) katsayısında zamanla kademeli bir düşüş görülür. Bu nedenle, bir pistin veya pistin bir bölümünün frenleme (ıslak zemin) katsayısı belirli bir seviyenin altına düştüğünde düzeltici faaliyet yapılır.

a) Ölçülen frenleme (ıslak zemin) katsayısının düşmesine neden olabilen etkenlerden biri de uçak lastik kalıntılarıdır. Lastik kalıntılarının giderilmesi için uygulanabilecek yöntemler hakkındaki bilgiler *Havaalanı Hizmetleri El Kitabı, Kısım 2, Bölüm 8'de* belirtilen hükümler doğrultusunda oluşturulmuş olan *Havalimanları Pist Yüzey Şartları Yönergesinde* verilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Pat Sahalarında Yürütülen Çalışmaların Kontrolü

Alınması Gereken Önlemler

Kontrol

MADDE 38- (1) PAT sahalarındaki çalışmaların koordinasyonu ve emniyet gerekliliklerinin uygulanmasını sağlamak, Havalimanı İşleticisinin sorumluluğundadır.

Rutin Bakım

MADDE 39- (1) PAT sahalarının aktif kısımlarına; her türlü bakım, onarım, ot biçme vb. rutin görevleri gerçekleştirmek üzere girecek olan kişiler, çalışma alanlarına hava trafik kontrol kulesi veya apron yönetim biriminden uygun şekilde telsiz veya telefon üzerinden alınacak izne tabidir. Bu gibi görevleri gerçekleştirecek kişiler, manevra alanında araçların

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 33 /77

kontrolüne yönelik yerel düzenlemelere uygun hareket eder (bkz. *Apron Yönetim ve Apron Emniyeti*).

Küçük İnşaat/Bakım Çalışması

MADDE 40- (1) PAT sahalarının aktif kısımlarındaki küçük çalışmalar için, havalimanı işleticisi ilgili üniteleri (inşaat, işletme, elektrik, elektronik vb.) ile hava trafik kontrol kulesi arasında koordinasyon kurulur ve aşağıdakileri amaçlayan bir çalışma izni sistemi oluşturulur:

- a) Aktif hareket alanında havalimanı işletme personelinin veya hava trafik kontrol kulesinin bilgisi haricinde hiçbir çalışma yürütülmemesi,
- b) İzin verilen çalışma sürelerine harfiyen riayet edilmesi,
- c) Çalışmada yer alan tüm kişilerin aşağıdakilere dair ayrıntılı olarak bilgilendirilmesi:
 - 1) Çalışmanın gerçekleştirilebileceği alanlar (kesin sınırlarıyla),
 - 2) Çalışma alanına gidiş-dönüşlerde izlenecek güzergâhlar,
 - 3) Kullanılacak telsiz iletişim prosedürleri,
 - 4) Uyulması gereken emniyet önlemleri, dinlemeli takip uygulamasının sağlanması ve gözcülerin kullanımı,
 - 5) Çalışma tamamlandıktan sonra izlenecek raporlama prosedürü.

(2) Çalışma tamamlandığında, işletme birimi personeli veya ilgili diğer personel, çalışma alanını denetleyerek alanın kullanıma uygun bir şekilde bırakıldığından emin olur.

Kapsamlı İnşaat/Bakım Çalışması Risk Analizi ve Emniyet Bülteni

MADDE 41- (1) Koordinasyon Grubu: Hareket alanındaki tüm büyük çalışmalar öncesinde, işletme birimi, hava trafik kontrol birimi, teknik birim (inşaat, elektrik, elektronik vb. bakım) ve ilgili yüklenici firmaların temsilcilerinden oluşan bir koordinasyon grubu kurulur.

Bu grup yapılacak çalışmalara ve bunların operasyonel ve emniyete yansıtacak olumsuz etkilerini değerlendirilerek gerekli çalışma ve tedbirlerin alınması için risk analizi yaparak gerekli görülmesi halinde operasyonel değişime yönelik bir Emniyet Bülteni oluşturarak yayınlar. Ayrıca belirli sıklıkta bir araya gelerek çalışmanın ilerleme durumunu değerlendirir ve işletme gerekliliklerini karşılamak üzere çalışma uygulamalarında herhangi

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 34 /77

bir değişikliğe gerek olup olmadığını belirler. Bu değerlendirmelere göre ihtiyaç halinde Emniyet Bültenini günceller.

(2) Çalışma Alanının Dışarıdan Ayrılması: Çalışma alanları hareket alanının aktif kısımlarından fiziki bariyerler dikmek suretiyle mümkün olduğunca ayrılır. Bu uygulamanın amacı pilotları uyarmak ve çalışma araçlarının yanlışlıkla hareket alanına girmelerini önlemektir. Bariyerler, gündüz şartlarında kullanım için işaretlenir; gece şartları için ise yeterli miktarda ışıklandırılır. Çalışma alanlarına doğru yönlendirme yapan taksi yollarının ışıklandırmaları daima “kapalı” olur. Ayrıntılı bilgi Annex-14, Bölüm 7’de verilmiştir.

(3) Genel Çalışma Kuralları: Çalışma başlamadan önce aşağıdaki konular üzerinde anlaşmaya varılmalıdır:

a)Çalışma saatleri,

b)İzin Verilen Güzergâhlar: Bu alanlar tercihen yüklenici firmanın işaret levhalarıyla belirlenir. Kritik noktalarda kontroller sağlanır. Uçaklar ile araçların çakıştığı kritik kontrol noktalarına personel yerleştirilir. Daha az kritik olan bölgelerde kontrol işlemleri lambalar ve uyarı işaretleriyle yürütülür.

c)Kullanılacak Haberleşme Olanakları: Araçların doğrudan kontrol altında olması gereken durumlarda, her bir araçta bir telsiz bulunur veya araçlar uygun donanıma sahip başka bir aracın nezaretinde hareket eder. Bazı durumlarda, telsiz aracılığıyla veya uygun iletişim yöntemleri ile doğrudan hava trafik kontrol kulesi ile iletişim sağlanması yeterli olur.

ç) Araçlar ve teçhizat için müsaade edilen yükseklik değerleri ve vinç kolları için uygulanacak çalışma yüksekliği sınırlamaları,

d)Seyrüsefer donanımları veya uçak iletişimleri ile sinyal karışıklığına neden olabilecek elektrikli donanımlara uygulanacak kullanım sınırlamaları.

(4) Emniyet: Jet itiş sorunları ve gürültü başta olmak üzere, havalimanında çalışan personelin maruz kalabileceği tehlikelere dair yüklenici firmalar yazılı olarak uyarılır. Gereken durumlarda, yüklenici firmalara gözcüler bulundurmaları tavsiye edilir. PAT sahalarında daima fark edilebilir bir çalışma kıyafeti (yansıtma özelliğine sahip, kırmızı, turuncu veya sarı olmak üzere çeşitli renklerde yelek vb.) giyilir.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 35 /77

(5) Kaplamalı Alanların Temizliği: Yüklenici firmaların kaplamalı alanlarda çalıştıkları veya bu alanlardan geçtikleri inşaat çalışmaları sonrasında, uçakların kullanımına tekrar açılmadan önce bu alanlar iyice kontrol edilir ve söz konusu alanların yüzey temizliğine özellikle dikkat edilir. Uçakların yüklenici firmalara açık olan alanları sürekli olarak kullandıkları durumlarda, yüklenici firmanın gerekli temizleme işlemlerini gerçekleştirdiğinden emin olmak için sık aralıklarla kontroller yapılır.

(6) İşaretleme ve Işıklandırma: Ekstra belirginlik gerekebileceğinin düşünüldüğü durumlarda, vinç kolları için yeterli işaretleme düzenlemeleri sağlanmasında ısrar edilir. Uzun süreli bir çalışma gerçekleştirilmesi halinde, mâniaların ve kullanım dışı alanların işaretleme ve ışıklandırma seviyelerinin kabul edilebilir sınırların altına düşmemesini sağlamak için sürekli bir kontrol sağlanır. İşaretleme ve ışıklandırma düzenlerinin kaydırılmış bir eşiği belirttiği durumlara özellikle dikkat edilir.

(7) Çalışma Sınırları Üzerindeki Etki: Uzun vinçlerin ILS ve radar üzerindeki etkisinin elektronik iniş yardımcılarında sorumlu olan kişilerle birlikte değerlendirilmesi ve sınırlamaları asgari düzeye indirmeye yönelik adımların atılması gerekir. İş makineleri, mâniaklerans sınırlarını ve hâkim mâniatoleranslarını olumsuz etkileyebileceğinden, çalışma programları planlanırken bu etkiler değerlendirilir ve ilgili birimlerle koordine sağlanır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Vahşi Hayat ve Kuşla Mücadele

Genel Uygulamalar

MADDE 42- (1) Vahşi hayat ve kuşla mücadelede hedef, uçuş ve yer emniyetine yönelik olumsuz etkilerin giderilmesidir. Vahşi hayat ve kuşla mücadelede, genel ilke, yabani ve/veya sahihsiz hayvanların havalimanı sınırları içine girmesini engellemek, girenleri uzaklaştırmak, kuşların yuvalanmasını önlemek ve kaçırmaktır. Uygulamalarda, bölgesel ekolojik dengeler üzerinde olumsuz etki yaratılmaması gerekli ve zorunludur. Bu uygulamalarda çevreye ve hayvanlara zararlı kimyasal maddeler kullanılmaz.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 36 /77

(2) Havalimanı Başmüdürleri/Müdürleri, havalimanının bölgesel özelliklerini dikkate alarak, vahşi hayat ve kuşla mücadele programları geliştirir ve uygular. Programlar, uygulanacak mücadele yöntemlerini, görev alacak personeli, bunların eğitimini, kullanılacak araç, gereç ve malzeme ile havalimanında hizmet veren kuruluşlar, mahalli idare ve kurumlarla yapılacak eşgüdüm ve işbirliği hususlarını kapsar. Bölgesel koşulları nedeniyle, yoğun kuş aktivitesi yaşanan havalimanlarında, söz konusu programın etkin uygulanması açısından, Havalimanı Başmüdürlüğü/Müdürü başkanlığında, hizmet veren ilgili kurum ve kuruluşların da katılımıyla bir “*Vahşi Hayat ve Kuşla Mücadele Komitesi*” oluşturulur. Havalimanı Başmüdürleri/Müdürleri, havalimanı sorumlu personelince hazırlanan ve havalimanında meydana gelen kuş çarpma olaylarını her ayın sonunda “*Kuş Çarpma Sayısı Raporu*”, “*Kuş Çarpma Önleme Faaliyet Raporu ve Kuş Çarpma Kaza Raporu*” formlarını İşletme Dairesi Başkanlığına rapor eder.

(3) Ayrıca, Havalimanı Başmüdürleri/Müdürleri yaptıkları vahşi hayat ve kuşla mücadele yönergesi kapsamındaki bilgi/faaliyetlerini, her yıl Ocak ayı içinde İşletme Dairesi Başkanlığına rapor eder.

Uluslararası Standartlar

MADDE 43- (1) Havalimanlarında vahşi hayat ve kuşla mücadele hizmetleri, Annex-14 standartları ile ICAO Doküman 9137-AN/898 (*Part 3- Kuş Kontrol ve Azaltma/Önleme*) ve Doküman 9332-AN/909’da (*ICAO Kuş Çarpmaları Bilgi Sistemi Rehberi*) yer alan uygulama esaslarına göre yürütülür.

(2) Uluslararası kuş komitesi tarafından yayınlanan “*Havaalanı Kuş Çarpma ve Vahşi Hayatla Mücadele Standartları*” Annex-14 standartları gereği, kuş çarpma olaylarına ilişkin pilotlar tarafından düzenlenecek raporların, ICAO IBIS (*Bird Strike Information System-Kuş Çarpmaları Bilgi Sistemi*) kapsamında değerlendirilmek ve ICAO’ya gönderilmek üzere DHMİ Genel Müdürlüğü tarafından SHGM’ye gönderilir.

(3) Ayrıca, yine ICAO standartları çerçevesinde, kuşların uçaklara yapabileceği hasarların önlenmesi amacıyla, ülke sathında kuşların yoğun bulunduğu bölgeler, göç dönemleri, yolları, yuvalanma alanları vb. bilgilerin ülkelerin AIP’sinde (Havacılık Bilgi

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 37 / 77

Yayını) yayımlanması, havalimanları içinde ve/veya civarında oluşabilecek yoğun kuş aktivitelerinin de, Havalimanı Başmüdürlükleri/Müdürlükleri tarafından ilgili NOTAM ofisine bildirilerek, BIRDTAM (Kuş NOTAM'ı) şeklinde duyurulması gerekir (BIRDTAM'ların kapsamı ve yayımına ilişkin esas ve usuller NOTAM ofislerinden temin edilir). Bu kapsamda;

- a)Havalimanı için tehlike teşkil eden kuşların bulunduğu yerler ile transit geçmeleri durumunda göç yollarına ilişkin bilgilerin,
- b)Kuşların hangi dönemde ve sürede/saatlerde havalimanında buldukları veya havalimanını etkilediklerine ilişkin bilgilerin,
- c)Kuşun cinsi uçak için önem teşkil etmemekle birlikte, her cins kuş, farklı tehlike yaratabileceğinden kuş cinsi ile birlikte ortalama ağırlık ve sayı bilgisinin,
- ç)Uçuş yüksekliklerine ilişkin bant aralıklarının,
- d)Kuşların uçuş yönlerinin (doğudan batıya vb.),
- e)Kuş sayılarındaki yoğunluğun, uçuş için önem teşkil etmesi nedeni ile belirtilen hususların BIRDTAM'da yer alması gerekir.

Vahşi Hayatla Mücadele

MADDE 44- (1) Havalimanlarında vahşi hayatla mücadeleye yönelik uygulamaların iki amacı vardır. Birincisi, havalimanında (özellikle PAT sahalarında) uçuş hareketi için tehlike yaratabilecek yabani ve/veya sahihsiz (sahibi olup da sahibinden habersiz havalimanı sınırları içine girenler dâhil) hayvanlara uygun ortam (çekici unsur) yaratılmaması; ikincisi de, bunların dışarıdan havalimanı içerisine girmelerinin engellenmesidir.

(2) Yabani ve/veya sahihsiz hayvanlarla mücadelede ana amaç, bu hayvanların havalimanı ve civarında bulunmalarını sağlayıcı unsurların ortadan kaldırılmasıdır. Bunlar için çekici beslenme kaynakları (çöpler, atıklar vb.) yok edilir; barınma yerleri ortadan kaldırılır. Bunun için, Havalimanı Başmüdürlüklerince/Müdürlüklerince havalimanı dışında oluşturulmuş cazibe merkezlerinin ıslah edilmesi için ilgili yerel otorite ile koordine kurulur. Tavşan vb. hayvanlar için ise, öncelikle, bölgesel zirai ve veterinerlik birimleriyle eşgüdüm sağlanarak bu hayvanların daha uygun yaşam alanlarına aktarılması; bunun mümkün olmadığı

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 38 /77

takdirde, mevcut yasalara uygun mücadele yöntemlerinin uygulanması gerekir. Ayrıca belediyelerle işbirliği ve eşgüdüm sağlanarak havalimanı yakın çevresinde hayvan (balık üretimi dâhil) yetiştirme çiftlikleri kurulması mümkün olduğunca önlenir. Havalimanı çevre tel örgüleri sık sık kontrol edilerek dışarıdan yabancı ve diğer hayvanların girmesi engellenir.

(3) Vahşi Hayatla Mücadelede Ürkütme/Yakalama Yöntemleri: Havalimanı PAT sahalarına giren yabancı ve/veya sahihsiz hayvanlar görüldüğünde yapılacak işlemler aşağıda belirtilmiştir:

a) Köpek ve benzeri hayvanların öncelikle PAT sahalarından ürkütülerek uzaklaştırılması, sonra da yakalanması yoluna gidilir. Yakalanmasında güçlük çekilmesi durumunda, uygun bayıltma silahları kullanılır. Yakalanan hayvanların, ilgili belediyelere verilmesi esas olmakla birlikte; bunun mümkün olmadığı takdirde, havalimanı uzağında serbest bırakılmaları sağlanır.

b) Bayıltma silahları ve malzemesi (ilacı) kullanımında, belediyelerle/bölgesel veterinerlik birimleriyle eşgüdüm sağlanır.

c) Pist ve taksi yolları üzerinde yapılacak ürkütme/yakalama çalışmaları, hava trafik kontrol kulesi izni ve eşgüdümünde yapılır.

Kuşla Mücadele

MADDE 45- (1) Kuşla mücadele faaliyetlerinde, öncelikle havalimanı ve çevresindeki kuş türlerinin ve mümkünse tahmini sayılarının tespitiyle (yoğun kuş aktivitesi bulunan havalimanlarında ekolojik çalışma yapılması tavsiye edilir), bölgesel özellikler bağlamında kuşları çeken etkenlerin belirlenmesi ve bunların giderilmesine yönelik işlemlerin uygulanması gereklidir. Havalimanının bulunduğu bölge özellikleri dikkate alınarak ve bölgedeki kuş göçü faaliyetleri hakkında bilgi temin edilerek göç mevsimleri öncesinde, uçuş ve can emniyetini olumsuz etkileyebilecek yoğun kuş aktivitesinin önlenmesi yönünde gerekli hazırlıklar yapılır.

(2) Ülkemizin ana kuş göç yolları ve yuvalanma alanları AIP'de (ENR 5.6-1) yayımlanmaktadır. Ayrıca, kuş tehlikesinin değerlendirilmesi için benimsenecek usul ve bu tehlikeyi gidermek için gerekli olan organizasyon ile uygulanabilecek yöntemler ve uçak-kuş

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 39 /77

çarpışmalarının bildirilmesine yönelik çalışmalar hakkındaki kılavuz bilgilere *Havaalanı Hizmetleri El Kitabı, Kısım 3-Kuş Kontrolü ve Kuş Sayısının Azaltılması* başlığı altında ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

(3) Organizasyon: Benimsenen organizasyonun büyüklüğü ne olursa olsun, personelin bir üst üyesi, geçerli oldukları sürece aşağıdaki görevlerden sorumludur:

- a) Kuş yoğunluğu ve kuşların hareket şekilleri hakkındaki bilgilerin toplanması ve kaydedilmesi,
- b) Uçak-kuş çarpışma oranı ve bir yerel risk değerlendirmesinin yapılması,
- c) Paydaşlar ile koordine sağlanması,
- ç) Yaban hayatı konusunda uzman bir biyoloğun hizmetlerinden faydalanılmasının sağlanması,
- d) Operatörlerin eğitilmesi,
- e) İlgili personelin faaliyetlerinin koordinasyonunun sağlanması,
- f) Kuşları uzaklaştırıcı malzemelerin tedarik edilmesi,
- g) Gerek görülmesi halinde hava trafik kontrol kulesi aracılığıyla pilotların kuş yoğunluğu bulunduğu dair bilgilendirilmesi,
- ğ) Uçak-kuş çarpışmalarına yönelik raporlama işlemlerinin ulusal prosedürlere uygun olarak yürütülmesi,
- h) Kalıcı talimatlar hazırlanması,
- ı) Kapsamlı bir kuş kontrol kaydının tutulmasının sağlanması.

(4) Kuş Çekici Etkenler ve Önlemler: Kuşlar, çok genel ifadeyle, havalimanı sahalarına beslenmek (yiyecek, su vb.) ve yuva yapmak amacıyla belli bir dönemi (veya tüm yaşamını) geçirmek üzere gelirler. Öte yandan, kuşların mevsimlik göç güzergahında bulunan havalimanlarında, göç dönemlerinde yoğun bir kuş aktivitesi olur.

a) Kuşları havalimanlarına çekmesi muhtemel etkenler aşağıda gösterilmiştir:

- 1)Yiyecek kaynakları,
- 2)Su kaynakları,
- 3)Tarım alanları,
- 4)Çöp yığınları,

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 40 /77

5)Bitki türleri,

b) Kuş çeken bu unsurların ortadan kaldırılması/giderilmesi için alınabilecek önlemler aşağıdadır:

1)Kuşları çeken yiyecek, içecek, vb. kaynaklar ortadan kaldırılır.

2)Kuşların; fare, köstebek, solucan, örümcek ve her çeşit böcekle beslendiği dikkate alınarak havalimanı sahalarında otların mücadelesi ve temizlik faaliyetleri titizlikle yürütülür.

3)Otların mücadelesi faaliyetlerinde, bölgesel zirai ve veterinerlik kuruluşlarının işbirliği ve desteği sağlanarak kuşlara besin teşkil edecek toprak altı canlılarının aşırı yoğunlaşmalarını önleyici uygulamalar yapılır.

4)Çimlenmiş toprak uzun bırakılmaz.

5)Kuşların diğer beslenme kaynakları bitkiler (tarımsal ürünler, meyve vb.) olduğundan özellikle yoğun kuş aktivitesinin görüldüğü havalimanları sınırları içerisinde tarımsal faaliyetlerden kaçınılır ve meyve veren ağaçlar yetiştirilmez.

6)Su havuzları, su birikintileri ile bataklıklar yok edilerek kurutulur ve pis su akıntılarının üzerleri mutlaka kapatılır. Drenaj kanalları sürekli kontrol edilerek tıkanmalara anında müdahale edilir. Buralarda besin özelliği taşıyan bitki ve yosun türlerinden arındırılır.

7)Yukarıda belirtilen işlemler yapılırken ilgili kuruluşlarla işbirliği sağlanarak bölgenin ekolojik dengesi üzerinde olumsuz etki yaratabilecek gelişmelerden kaçınılır.

8)Kuşların barınma ve yuva yapabilecekleri yerler tespit edilir ve yuvalanmaya müsait eski terk edilmiş bina ve kalıntıları kaldırılır.

9) İkram hizmetleri bina ve tesislerinin (açık alanlardaki restoran, kafeterya vb.) temizliği sürekli denetlenir ve kuş çekici unsurların giderilmesi sağlanır.

10) Çöp arabaları ve çöp kutuları temiz tutulur, düzenli olarak dezenfekte edilir; çöplerin açıkta kalması/bekletilmesi engellenir ve en seri şekilde havalimanı dışındaki çöp mahallerine (pistlere göre kalkış ve tırmanma sırtları altında olmamak kaydıyla en az 13 km. uzaklıkta olması gereken mahaller) götürülmesi için gerekli önlemler alınır. Çöp müstecirleri ile yapılan sözleşmelerde, kurum ve kuruluşlara yer tahsislerinde ve denetlemelerde, bu hükümler göz önünde bulundurulur.

11) Havalimanı yakın çevresindeki (alçalma ve tırmanma sırtları altı dâhil) diğer

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 41 /77

kurum ve kuruluşlarla temasa geçilerek benzer önlemlerin alınması istenir; Belediyelerle yakın işbirliği sağlanır.

12)Havalimanlarında ağaçlandırma yapılırken, hava tarafında, hava seyruşefer cihazları ile hava trafiğini olumsuz etkileyecek ve mania oluşturacak bölgelere hiçbir ağaç dikimine müsaade edilmez. Dikilecek ağaçlarda funda ve dikenli ağaçlar tercih edilir.

(5) Yapılacak İşlemler: Özellikle göç mevsimlerinde pistler ve tırmanma/yaklaşma yüzeyleri kitlesel kuş hareketleri yönünden hava trafik kontrol kulesi tarafından gözle ve dürbünle devamlı olarak gözlenir; bu sayede uçakların iniş-kalkışlarından önce gerekli önlemler alınır.

a)Hava trafik kontrol kulesi gerek kendi gözetimi sonucunda, gerekse pilot tarafından kendilerine kuş yığılmaları bildirildiğinde, Başmüdürlükçe/Müdürlükçe görevlendirilmiş birim tarafından öncelikle hangi mücadele yönteminin en etkin ve pratik olduğuna karar verir; sonrasında ise havalimanı içinde ise en hızlı şekilde mücadele işlemine başlar.

b)Ayrıca, havada pilot tarafından bildirilen veya gözlemlerle tespit edilen kuş tehlikesinin gerek muhabere araçları vasıtasıyla gerekse ATIS aracılığıyla yerde ve havada bulunan pilotlara haber verilmesi zorunludur.

(6) Mücadele Usulleri: Kuşların havalimanından uzaklaştırılması gereken durumlarda uygulanabilecek yöntemler aşağıdadır:

a) Sesle korkutma:

1)LPG'li (gazlı) patlayıcılar,

2)Silah patlatma,

3)Tehlike sesleri,

4)İnsan kulağının duyamayacağı frekansta kuş kaçırıcı ultrasonik sesler (yırtıcı kuş sesleri vb.)

5)İnsan kulağının duyabileceği frekansta, kuşların tehlike çağrılarını andıran sesler,

6)Alarm sesleri ve sirenler,

7)Solunum yolunu etkilemeyen gazlar ve kimyasallar,

8)Şahin ve atmaca gibi yırtıcı kuşların çevrede dolaştırılması,

9)Av köpekleri,

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 42 /77

10)Diğer.

b) Görüntüyle korkutma:

1)Diğer kuş kaçırıcı nesnelere (çeşitli maketler vb.),

2)Bayrak ve flamalar,

3)Işıklar, hava trafiğini olumsuz etkilemeyecek lazer ışınları,

4)Diğer teknikler.

(7) Sonuç: Kuş kontrolü için sarf edilen çaba, her bir havalimanında makul ölçüde sağlanabilecek kaynaklara ve koşullara bağlı olup bir yerel tehlikenin tespit edildiği alanı içine alır. Bununla birlikte, kuş uzaklaştırma düzenlemeleri, gece saatleri dâhil olmak üzere havalimanının tüm çalışma saatlerini kapsar.

ALTINCI BÖLÜM

Apron Yönetimi ve Apron Emniyeti

Giriş

MADDE 46- (1) Havalimanlarında verilen PAT sahaları hizmetleri, DHMİ Genel Müdürlüğü tarafından işletilen havalimanlarında, tüm kamu kurum ve kuruluşları, terminal işletmecileri, hava yolu taşıyıcıları, yer hizmet kuruluşları ve gerçek ve özel tüzel kişilerin PAT sahalarında verdikleri hizmetlerin tamamını kapsar.

(2) Havalimanlarındaki hava trafik kontrol hizmeti tüm manevra sahasını kapsamakta olup, aprondaki uçak (follow me vb.) ve diğer araçların etkinlik ve hareketlerinin düzenlenmesi için ATC ile koordineli apron yönetim hizmeti gereklidir (Annex 14, 9.6). Bazı özel durumlara bağlı olarak, havalimanı gerekliliklerini de karşılayabilen çok çeşitli apron yönetim hizmeti yaklaşımları geliştirilmiştir.

Koordine Yönetim

MADDE 47- (1) Koordineli apron yönetim hizmeti biçimlerinden biri, apronda harekete geçirme ve geriye itme mesafesi gerektiren uçakların telsiz kontrolünün hava trafik kontrol hizmeti biriminin sorumluluğuna; araç kontrolünün ise Havalimanı Otoritesinin veya

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 43 /77

İşleticisinin sorumluluğuna verildiği hizmet biçimidir. Bu gibi havalimanlarında uçaklara verilen talimatlar, telsiz kontrolü altında olmayan uçak ve araçlar arası güvenli ayırma mesafesinin talimatlara dâhil olmadığı bilinerek sağlanır.

(2) Havalimanı işleticisi tarafından sağlanan apron yönetim servisi (AYS), hava trafik kontrol ünitesi ile daima yakın iletişim halinde olur. AYS, hava trafik kontrol kulesi ile aşağıdaki konularda koordine kurar:

- Uçaklar arasında ve uçaklar ile mâniolar arasındaki çarpışmaları önlemek amacıyla hareketi düzenlemek,
- Uçakların aprona giriş ve/veya çıkışlarında yönlendirme hizmeti vermek,
- Araçların emniyetli ve hızlı hareketleri ile diğer faaliyetlerinin uygun şekilde düzenlenmesini sağlamak.

Apron Yönetim Servisinin Görevleri

MADDE 48- (1) Uçak Park Yeri Tasarım ve Park Planlama: Havalimanlarında uçakların park edebilmeleri için uygun alanlar, havalimanına sefer yapan uçakların kategorileri (uçak tipi ve gövde büyüklüğü) ve uçuş trafik yoğunluğu dikkate alınarak oluşturulur. Apronlarda uçağın kendi kendine veya araç yardımı ile çıkış yapabileceği şekilde park yeri tasarımı yapılır. Söz konusu tasarım yapılırken varsa köprü hizmeti ve yakıt ikmal sistemi de dikkate alınır. Tasarlanan park yerleri, zemine SHT-HES'e ve SHT-APRON'a göre aplike edilir.

(2) Uçak Park Yeri Tahsis: Uçak park yeri tahsisine yönelik tüm sorumluluk Havalimanı İşletmecisinde olmalıdır. Bu hizmet için park yeri tahsis sistemi oluşturulur. Hangi park yerlerinin hangi uçaklar veya uçak grupları tarafından kullanılabilmesi hususu bu konuda hazırlanan talimatlarda açıkça belirtilir. Söz konusu park yerleri, uçak uçuş trafiğine ve uçak kategorilerine uygun şekilde planlanır. Tahsis yapılan park yerlerine uçağın emniyetli şekilde girebilmesi için gerekli yönlendirme, çizgi, ışık, araç ve otomatik parklandırma sistemleri ile yapılabilir.

(3) Uçak Park Yeri Rehberlik Hizmeti: Otomatik yönlendirme sistemlerinin bulunmadığı/ arızalı olduğu durumlarda, bir emniyet tehlikesinden kaçınmak veya park yerinden en verimli şekilde faydalanmak için uçakların park yerlerine rehber eşliğinde

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 44 /77

yönlendirilmesi gerekir. Bu durumlarda, sadece gerekli eğitimi almış ve yetkilendirilmiş kişilerin uçaklara yönlendirme (marshalling hizmeti) yapmasına izin verilir.

a) PAT sahalarında çalışanlar daima fark edilebilir kurum/kuruluş ismi ya da logosu bulunan bir çalışma kıyafeti (yansıtma özelliğine sahip kırmızı, turuncu veya sarı olmak üzere çeşitli renklerde yelek vb.) giyer.

b)Kötü yönetilen bir uçak manevrası, düzeltme işlemi için aşırı motor gücü kullanılmasını gerektirebilir ve sonucunda jet itiş kaynaklı yaralanma veya hasar meydana gelebilir. Bu gibi durumlarda ilgili uçağa motorları kapatması için işaret verilir ve yeniden park etme işlemi, uçak itme-çekme aracı kullanılarak gerçekleştirilir.

(4) Follow Me Hizmeti: Havalimanlarında düşük görüş şartları da dahil olmak üzere uçakların yer hareketlerini güvenli bir şekilde yapabilmesi için, ihtiyaç duyulması halinde, follow me hizmeti verilir. DHMİ Genel Müdürlüğünce gerekli görülmesi halinde, söz konusu hizmet zorunlu tutulabilir. Yerel şartlara göre oluşturulan talimatlarla sürücüler, telsiz prosedürleri, görsel işaretler, araç hızları ve doğru uçak/araç arası mesafeler hakkında gerektiği gibi eğitilir ve yönlendirme hizmeti verilir. (Ayrıntılı bilgi için bkz. Follow me ve Marshalling Hizmetleri Yönergesi)

Apron Emniyeti

MADDE 49- (1) Jet İtişi (Blast) Önlemleri: Tüm apron kullanıcılarının, jet akımları ve pervane rüzgârlarından kaynaklanan tehlikelerin farkında olması sağlanır. Gereken durumlarda, apron tasarımına itiş kalkanları (jet blast deflector) da dâhil edilir ve teçhizatın korunması için bu donanımlardan en üst seviyede faydalanılır.

a)Tüm araçlar ve tekerlekli donanımlar emniyete alınır. Jet itiş veya pervane rüzgârına maruz kaldıklarında, hareket etme ihtimallerini en düşük seviyeye indirmek için, uçak merdiveni, high loader gibi araçlar mümkünse sabit ayaklar ile desteklenir. Jet itişinden etkilenebilecek büyük ve geniş yüzeye sahip apron donanımlarına özel dikkat gösterilir ve gerekli tüm emniyet tedbirleri alınır.

b)FOD'ler jet itişine maruz kaldığında tehlike teşkil edebildiğinden, apronların daima temiz tutulması gerekir. Yolculara apron boyunca rehberlik sağlama sorumluluğu, hava

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 45 /77

taşıyıcısına veya yer hizmet kuruluşuna aittir. Ancak, havalimanı personeli, jet itişinin kendisi ve yolcular için teşkil ettiği tehlikenin farkında olmalı; gereken durumlarda uyarıda bulunmalıdır.

(2) Uçak Yakıt İkmali: Hava taşıyıcıları ve yakıt şirketleri, uçak yakıt ikmal işlemleri sırasında emniyet prosedürlerine riayet etmekle yükümlüdür.

a) Bununla birlikte, apronda çalışan tüm personelin ana emniyet önlemlerinin farkında olması sağlanır ve bu personel, olası bariz ihlalleri, yakıt ikmal işlemlerinden sorumlu olan operasyon sorumlusuna bildirir. Riayet edilmesi gereken ana hususlar aşağıdaki gibidir:

- 1) Yakıt ikmal bölgesinde sigara içilmez veya çıplak ateş bulundurulmaz.
- 2) Yardımcı güç üniteleri ve yer güç üniteleri yakıt ikmal işlemi sırasında çalıştırılmaz.
- 3) Yakıt ikmal donanımı ve ilgili personelin olası acil durumlarda hızlı bir şekilde tahliye edilebilmesi için uçağa/uçaktan açık bir çıkış yolu sağlanır.
- 4) Uçak ve besleme kaynakları birbirine gereken şekilde bağlanır ve doğru toplaklama prosedürleri uygulanır.

5) Uygun tipte yangın söndürücüler daima hazır bulundurulur.

6) Yakıt ikmal operasyon sorumlusu olası yakıt dökülmelerinde derhal haberdar edilir.

b) Yakıt dökülmesi durumunda atılması gereken adımlara yönelik ayrıntılı talimatlar oluşturulmalıdır. Gerekirse, uçak yakıt ikmal şirketlerine, taksi açıklık mesafesi sınırlarının aşılması için araçların uçağa göre kabul edilebilir pozisyonlarına yönelik talimatlar verilmelidir. Yakıt ikmal gerçekleştirildiği sırada alınması gereken tedbirler hakkındaki bilgiler *Havaalanı Hizmetleri El Kitabı, Kısım 1-Kurtarma ve Yangınla Mücadele* konusunda verilmiştir.

(3) PAT Sahalarının Süpürülmesi: İniş, kalkış ve taksi yapmakta olan uçakların motorlarında FOD kaynaklı hasarlar meydana gelmesini önlemek açısından, PAT sahaları belirli periyotlarla veya anlık gelişimlere göre kontrol edilmeli ve süpürme işlemi gerçekleştirilmelidir.

(4) PAT Sahalarının Temizlenmesi: Zeminde uçak operasyonlarını etkileyecek derecede kirlilik oluşmuş ise (yağ, gres ve kauçuk kalıntıları) kirlenen alan temizlenmelidir.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 46 /77

Söz konusu kirlilik boyanmaya engel bir durum oluşturmuş ise uçak park yeri işaretlemelerinin yeniden boyanması öncesinde de temizleme işlemi yapılır.

(5) Son Varış Yerinin Değişmesi (Diversion): Havalimanının son varış yeri değişen (divert eden) uçakların artışı nedeniyle apronda oluşabilecek trafik yoğunluğunun yönetilmesi için her havalimanında acil durum düzenlemeleri yapılmalıdır. Bu düzenlemeler, hızlı kararlar alınabilmesini sağlamak için ilgili tüm taraflardan oluşan bir irtibat heyetinin havalimanına getirilmesini içermelidir. Operatörlerin apron veya terminal tesislerinde oluşması beklenen yoğunluğa dair uyarılması için uyarı düzenlemeleri yapılmalıdır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Havalimanının Bölgelere Ayrılması ve Mânia Kleransı

Genel

MADDE 50- (1) ICAO EK-14 dokümanı çerçevesinde, genel ifadesiyle, pist orta noktası merkez alınmak üzere 6000 metre (6 km) yarıçaplı bir daireyle, pist uzantılarında 15000 metrelik bir sahada belirlenmiş ölçütler doğrultusunda yapılaşma kısıtlamaları uygulanması gerekmektedir.

a)Kısıtlama uygulanan sahaların tanımları ve öngörülen ölçütler izleyen maddelerde verilmiştir. Yapılan tanımlar, mâniaların belirlenmesi ve önlenmesi için genel nitelikte olup; uçuş emniyetine yönelik ayrıntılı uygulamalarda, söz konusu ICAO dokümanı ve SHGM talimatları doğrudan dikkate alınmalıdır.

Şerit Saha

MADDE 51- (1) Pistten çıkan bir uçağın göreceği hasar riskini azaltma ve kalkış veya iniş operasyonları sırasında üzerinden uçan uçakları korumak için öngörülmüş; pist merkez hattının ve şeridin uzunluğu boyunca uzanan, pist merkez hattına dik olacak şekilde merkez hattının her bir tarafına yanlamasına en az aşağıda belirtilen mesafeler kadar uzanan, pist sonunda pist referans koduna uygun uzunlukta var ve yayınlı ise durma uzantısı (Stopway) uzunlukları da dâhil olmak üzere dikdörtgen şeklinde bir sahadır (**Şekil-1**).

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 47 / 77

-Kod numarasının 3 veya 4 olduğu durumlarda 140 m,

-Kod numarasının 1 veya 2 olduğu durumlarda 70 m.

(2) Bir şerit, eşiğin öncesinde ve pist sonunun ya da durma uzantısının ilerisinde, kod numarasının 2,3 veya 4 olduğu durumlarda en az 60 m uzanmalıdır.

(3) Bir şerit, eşiğin öncesinde ve pist sonunun ya da durma uzantısının ilerisinde, kod numarasının 1 olduğu ve pistin aletli olduğu durumlarda en az 60 m uzanmalıdır.

(4) Bir şerit, eşiğin öncesinde ve pist sonunun ya da durma uzantısının ilerisinde, kod numarasının 1 olduğu ve pistin aletsiz olduğu durumlarda en az 30 m uzanmalıdır.

(5) Bu hususlara ek olarak SHT-HES HAD-ADR.0550 maddesi uyarınca pist şeritlerinin tesviyesi gerçekleştirilir.

Geçiş Yüzeyi

MADDE 52- (1) Pistin yan yüzeyine paralel, şerit saha bitiminden başlayarak %14,3 eğim ile yükselerek yaklaşık 315 metreye çizilen paralel çizginin yaklaşma ve kalkış konisini kesen kısımlarda biten yüzeydir. Pist referans noktası 0 alınırsa geçiş yüzeyinin bittiği yükseklik 45 metreye ulaşır. Bu aynı zamanda iç yatay düzlem yüzey kotudur (**Şekil-2**).

Yaklaşma Yüzeyi

MADDE 53- (1) Pistten uzaklaşan yönde, pist eşiğinin 60 metre (şerit sahanın bitiminden) önünden, şerit saha genişliğindeki köşe noktalardan başlayarak her 100 metrede 15 metre yanlara açılmak kaydı ile uzunluğu 15 km'yi bulan sahadır. Bu yüzeyde, pist eşiğinin önünden pistten uzaklaşan yönde ilk 3000 metrede eğim %2 dir. 3000 metreden 6600 metreye kadar olan bölümün eğimi ise %2,5 olarak yükselir. Kalan 8400 metrelik kısmın eğimi yatay olarak devam edeceğinden %0 dır (**Şekil-3**).

Tırmanma Yüzeyi

MADDE 54- (1) Pistten uzaklaşan yönde, pist eşiğinin 60 metre önünden ve pist merkez hattı istikametinden itibaren sağa ve sola 90 metre çıkılmak suretiyle bulunan noktalardan başlayarak her 100 metrede 12,5 metre yanlara açılmak kaydı ile uzunluğu 15 km'yi bulan

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 48 /77

sahadır. Her iki yana açılma aralığı 1200 metreye ulaşıncaya kadar devam eden bu sahanın başlangıcına olan mesafesi 4080 metredir. Bu mesafeden sonra 15 km'ye kadar düz ve birbirine paralel 1200 metre olarak devam eder. Yüzeyin tamamında, pist eşiğinin önünden itibaren pistten uzaklaşan yönde eğim % 2 ile yükselerek 15000 metre mesafeyi kapsar (**Şekil-3**).

(2) Eğer pist her iki tarafından da kullanılıyor ise hem yaklaşma yüzeyi hem de tırmanma yüzeyi 15000 metre boyunca %2 eğimle yükselir (**Şekil-3**).

(3) Bununla birlikte, her havalimanının kendine özgü topografik yapısına ve bu sahalarda bulunan yapay nesnelere durumlarına göre ayrı ayrı olarak SHGM tarafından hazırlanan mânia planı ile bu planlarda yer alan yükseklik kriterlerine uyulması gerekmektedir.

İç Yatay Düzlem

MADDE 55- (1) Pist referans noktası merkez olmak üzere, 4 000 metre yarıçaplı dairenin oluşturduğu, şerit saha, geçiş yüzeyi, yaklaşma-tırmanma yüzeyi dışında kalan sahadır. Söz konusu 4 000 metre yarıçaplı daire içerisinde, geçiş ve yaklaşma-tırmanma yüzeyi dışında kalan sahada, pist referans noktası yüksekliği 0 metre olarak kabul edildiğinde yükseklik 45 metredir (**Şekil-4**).

Konik Yüzey

MADDE 56- (1) Pist referans noktası merkez olmak üzere 6 000 metre yarıçaplı dairenin oluşturduğu, iç yatay düzlemin bittiği yerden başlayan ve eğimi %5 olan 2 000 metrelik sahadır (**Şekil-5**).

(2) Pist referans noktası, yüksekliği 0 metre olan pistlerde iç yatay yüzeyin maksimum yüksekliği 45 metre olduğundan; konik yüzey 45 metreden başlayarak %5 eğimle 145 metreye ulaşacaktır.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 49 /77

Kısıtlamalar

MADDE 57- (1) Yukarıda tanımlanan sahalarda içerisinde belirtilen yükseklik ve eğim ölçütlerini aşan nesne/yapılar mânia teşkil eder ve bu nesne/yapıların öncelikle ortadan kaldırılması gerekir. Bu konudaki esaslar 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununun 47 ve 48. maddeleri ile 2565 sayılı “Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanunu”nun 20 ve 21. maddelerinde açıklanmış olup, mâniaların kaldırılmasına yönelik uygulama makamı Valilik Makamlarıdır. Ulusal mevzuat olarak kullanılan SHT-HES Talimatının 4. Bölümünde (Mâniaların Sınırlandırılması ve Kaldırılması) yer alan uygulama esaslarına göre yürütülür.

(2) Ayrıca, uygulamalarda SHGM tarafından hazırlanmış ve/veya Havacılık Bilgi Yayını (AIP)’sinde yayımlanmış mânia planları var ise bunlar esas alınır.

(3) Kaldırılması/giderilmesi mümkün olmayan mâniaların ICAO Ek-14’te ve/veya SHT-HES’te belirtilen şekilde NOTAM’lanması, AIP’de belirtilmesi ve işaretlenmesi gerekmektedir.

(4) Buna ek olarak, şerit saha içerisinde seyrüsefer amaçlı kırılabilir cihazların haricinde hiçbir yapılaşma yer alamaz. Bu saha üzerinde uçağa zarar verebilecek olan her şey (beton kaideler, çukurlar vb.) mânia olarak kabul edilir.

(5) Hava seyrüsefer yardımcı tesisleri (ILS, VOR) için uygulanacak kısıtlamalar; Haberleşme, Seyrüsefer, Gözetim Sistemleri Mânia Kriterleri Hakkındaki Yönetmeliğe (SHY-CNS) göre aşağıda tanımlanmaktadır:

(6) ILS (Instrument Landing System- Aletli İniş Sistemi) için: Localizer ve Glide Path sahaları içerisinde kalan bölgede SHY-CNS Yönetmeliğine göre her türlü nesne/yapılar mania teşkil eder ve bu durumun nesne/yapıların sahip olduğu özelliklere göre sisteme ait simülasyon programları vasıtasıyla değerlendirilmesi gerekir. Konuyla ilgili çalışmaların gerçekleştirilmesi ve nihai kararın verilmesi amacıyla, tespit edilen nesne/yapıların pozisyonu ve sahip olduğu özellikler Elektronik Dairesi Başkanlığına bildirilir.

(7) VOR için:

a) Arazi eğimi;

1) Cihaz anteni merkez olmak şartıyla 65 metre yarıçaplı alan içerisinde yükseklik (kot farkı) 0 (sıfır) olacaktır.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 50 /77

2) Anten merkez olmak şartıyla 65 metre ila 250 metre yarıçaplı alan içerisinde eğim, %2.3 (dâhil) ve altında olmalıdır.

3) Anten merkez olmak şartıyla 250 metre ila 400 metre yarıçaplı alan içerisinde eğim, %4 (dâhil) ve altında olmalıdır.

4) Anten merkez olmak şartıyla 400 metre ile 600 metre yarıçaplı alan içerisinde eğim, %8 (dâhil) ve altında olmalıdır.

b) Mânia kriterleri;

1) Cihaz anteni merkez olmak şartıyla 65 metre yarıçaplı alan içerisinde yükseklik (kot farkı) 0 (sıfır) olacaktır.

2) Anten merkez olmak şartıyla 65 metre ila 250 metre yarıçaplı alan içerisinde yüksekliği 7 metreyi aşmayan tek ağaçlara izin verilebilir ve yüksekliği 1,2 metreyi aşmayan tel çitlere izin verilebilir. Hiçbir metal objeye izin verilmez.

3) Anten merkez olmak şartıyla 250 metre ile 400 metre yarıçaplı alan içerisinde, yüksekliği 10 metreyi aşmayan ve radyale göre yaptığı açı 7 derecenin altında olan ağaç gruplarına, yüksekliği 12 metreyi aşmayan tek ağaçlara ve 10 kv'yi aşmayan, yarıçap hizasında yüksekliği 5 metreyi aşmayan enerji/telefon nakil hatlarına izin verilebilir.

4) Anten merkez olmak şartıyla 400 metre ile 600 metre yarıçaplı alan içerisinde, yüksekliği 6 metreyi aşmayan metalik binalara, yüksekliği 12 metreyi aşmayan binalara, yüksekliği 13 metreyi aşmayan yoğun ormana ve yüksekliği 9 metreyi aşmayan ve radyale göre yaptığı açı 10°'nin altında olan enerji nakil hatlarına izin verilebilir.

5) Anten merkez olmak şartıyla 600 ile 3000 metre yarıçaplı alan içerisinde, yapılaşmaların CVOR anteni merkez olmak üzere 1 derecenin altında olması şartı aranır.

Yapılacak İşlemler

MADDE 58- (1) İzleme ve Gözlem:

a) Havalimanı yöneticisi, havalimanı sınırları içinde veya dışında mânia teşkil edebilecek tüm olay ve gelişmeleri izlemek üzere işletme ve hava trafik birimlerinden uygun görevlendirmeyi yapar. Görevli birim/personel havalimanından görülebilen sahaları her gün,

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 51 /77

diğer sahaları da ayda bir olmak üzere gözlemler ve Havalimanları Mania Kontrol Formunu doldurur.

b) Yoğun yerleşim bölgelerinde, gözlemlene, ilgili Belediyeler ile sürekli işbirliği sağlanarak bilgi alış-verişi yapılır.

c) Gözlem raporları, havalimanı yöneticisi tarafından görüldükten ve işlem gerektiren konularda gereği yapıldıktan sonra dosyasında muhafaza edilir.

(2) Raporlama: Havalimanı yöneticisi tarafından mâniaların izlenmesi ve gözlemlenmesi konusunda yapılan çalışmalar ve işlemler, durum/gelişme raporu olarak her yılın Ocak ve Temmuz aylarında İşletme Dairesi Başkanlığına bildirilir. Bu bildirimlerde, ilgili Valilik, Belediye ve/veya ilgili Kamu Kurum/Kuruluşlarıyla yapılan yazışmalar ve görüşmeler özellikle belirtilir. Acil önlem alınması gerekli durumlar ise geciktirilmeksizin bildirilir.

(3) Raporların Değerlendirilmesi: Havalimanları tarafından gönderilen durum/gelişme raporları, İşletme Dairesi Başkanlığı tarafından değerlendirilerek, SHGM'ye 2920 sayılı Kanunun ilgili maddeleri gereği gerekli işlemlerin başlatılması/yapılması için gönderilir.

(4) Gelişmelerin İzlenmesi: Mânialar konusundaki gelişmeler ve başlatılan/yapılan önleme çalışmaları, havalimanı bazında havalimanı yöneticileri, genel anlamda ise İşletme Dairesi Başkanlığınca izlenir ve gerekli durumlarda girişimler tekrarlanır.

(5) İşaretlemeler: Kaldırılması/giderilmesi mümkün olmayan mâniaların ICAO Ek-14 ve/veya SHT-HES Bölüm 6'da belirtilen şekilde işaretlenmesi gerekmektedir.

İşbirliği ve Eğitim Çalışmaları

MADDE 59- (1) Belediyelerin Bilgilendirilmesi: Havalimanı yöneticileri, düzenli olarak ilgili Belediyelere mânia kavramı ve kriterleri konusunda bilgi vererek gerekli önlemlerin alınması konusunda işbirliğini geliştirir.

(2) Personel Eğitimleri: Havalimanında mâniaların izlenmesi/gözlenmesi çalışmalarında bulunmak üzere görevlendirilecek personelden en az birisinin İşletme Dairesi Başkanlığı tarafından eğitimden geçirilmesi gereklidir.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 52 /77

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Havalimanı Acil Durum Planı

Genel

MADDE 60- (1) SHT-ADP’de yer alan her türlü acil duruma (Muhtemel hareket tarzı kapsamındaki yasadışı olay / eylemler hariç) müdahale ederek sonuçlarını asgariye indirmek ve olaydan etkilenen insanların hayatlarını kurtarmak amacıyla, personel, araç-gereç ve teçhizatın kullanılması ve takviyesi konusunda ilgili kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonun sağlanmasına ilişkin hususların yer aldığı ve olağan dışı olayların sonuçlarından en az kayıp ve zararla atlatılabilmesi için yapılması gereken planı ifade eder.

(2) Bu plan, yerel itfaiye bölümleri, polis, ambulans hizmetleri, hastaneler ve sağlık birimleri başta olmak üzere, havalimanında veya yakınındaki olası uçak kazaları durumunda bir rol üstlenen dahili ve harici kuruluşlar (hizmet birimleri) için bir kılavuz görevi görür. (Ayrıntılı bilgi için bkz. Uçak Kaza Kırım Kurtarma ve Yangınla Mücadele Yönergesi)

DOKUZUNCU BÖLÜM

Araç Kontrolü

Manevra Alanında

MADDE 61- (1) Hava Trafik Kontrol Kulesinin Sorumluluğu: Hava trafik kontrol kulesi, manevra alanındaki araç hareketlerinin kontrolünden sorumludur. Söz konusu kontrolü sağlayabilmek için, manevra alanında işleyen araçlarda uygun kanalda bir telsiz bulunmalı veya bu araçlar telsiz donanımlı bir aracın yakın nezaretinde olmalıdır.

(2) Havalimanı İşleticisinin Sorumluluğu: Havalimanı işleticisi, manevra alanındaki araçların kontrol sorumluluğunun yerine getirilmesinde, hava trafik kontrol kulesi ile koordineli olarak çalışır. İhtiyaç duyulması halinde, iletişim yoğunluğunu azaltmak üzere taksi yolu giriş-çıkışlarında ATC’den müsaade alınmaması için hava trafik kontrol kulesi ile işletme birimleri-AYS arasında protokol aracılığıyla düzenleme yapılabilir. Özellikle, aşağıdakilerin sağlandığını teyit etmek için harekete geçilir:

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 53 /77

a) Manevra alanında görsel ve fiziksel/elektronik bir araç geçiş sistemi ile yöntemi sağlanması ve sadece yetkili araçlara geçiş izni verilmesi,

b) Araçlarda telsiz donanımı bulunması ve donanımın daima kullanılabilir durumda olması,

c) Sürücülerin aşağıdakiler hakkında eksiksiz bilgi sahibi olması:

1)Telsiz kullanım prosedürü.

2)ICAO havacılık alfabesi dahil olmak üzere, hava trafik kontrol kulesinde kullanılan terim ve ifadeler.

3)Aktif pistlere yanlışlıkla girilmesini önlemeye yönelik araç ve taksi yollarındaki pist bekleme işaretlerine özel dikkat göstermek şartıyla, havalimanında bulunan görsel işaret ve ışıkların/ışıklı levhaların anlamları.

4)Havalimanının fiziki yapısı.

5)Araç ve uçaklarla ilgili “yol kuralları”.

6)Radyo Seyrüsefer Yardımcıları ile bunların kritik ve hassas sahalarının ihlal edilmemesi gerekliliği.

ç) Tüm araçlarda, pist giriş ve geçiş noktaları ile taksi yolu sınırlarını belirten bir Havalimanı vaziyet planı bulunması.

d) Acil durum, güvenlik ve benzeri nedenlerle özellikle hariç tutulmadıkça, araçlarda görünebilirliğin sağlanması için SHT-HES Bölüm 6’da belirtilen şekilde uygun mania işaretleme ve ışığının bulunması.

(3) Havalimanı işleticisi manevra alanındaki trafiğin kontrolü için gereken görsel yardımcılarının (ışık ve işaretlemeler) tedarik, montaj ve bakımından sorumludur.

Apron Alanında

MADDE 62- (1) Hava Trafik Kontrol Kulesinin Sorumluluğu: Hava trafik kontrol kulesinin apron alanlarındaki araç kontrolü ile ilgili herhangi bir sorumluluğu bulunmamaktadır.

(2) Havalimanı İşleticisinin Sorumluluğu: Havalimanı işleticisi, uçak/araç ve araç/araç karşılaşma riskini en düşük seviyeye indirmek, yayaların emniyetini ve etkili bir trafik akışını sağlamak amacıyla apron alanındaki hareketli araç trafiğini düzenlemekle sorumludur. Bu

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 54 /77

hizmet ayrıntılı talimat (PAT Sahalarında Araç Kullanma Talimatı) hazırlanarak yürütülür ve talimatta yer alan hususlara ilişkin gerekli denetleme, uyarı ve raporlamalar yapılır.

(3) Aprona giriş yapacak tüm araçların hava tarafı giriş izni alması zorunludur. Giriş izni alınmasına müteakip verilen apron plakasının görülebilir bir yere asılması sağlanır. Aprona giriş yapacak tüm araç sürücüleri apronda araç kullanmaya ilişkin bir eğitime tabii tutulur ve eğitimde başarılı olan apron içinde daimi araç kullanacak sürücülere "PAT sahalarında Araç Kullanma Belgesi" verilir. Geçici olarak kullanacakların ise araç kullanma belgesine sahip bir araç nezaretinde aprona veya hava tarafına geçişi sağlanır ve ilgili yere gidiş süresince refakat edilir. Havalimanı işleticisi ile hava tarafında yapılacak inşaat/imalat çalışmaları için anlaşma yapılan yüklenici arasında, geçici girişlerde araç kullanımları ile ilgili husus ayrıca düzenlenir ve bu husus İş Protokolünde belirtilir.

(4) Araçlardan sorumlu diğer kişiler de (yer hizmet kuruluşları, günlük giriş yapan kuruluşların sorumluları vb.) ilgili sürücülere hız sınırları, izin verilen güzergâhlar, uçak ve araç geçiş öncelikleri ile ilgili kurallar, izin verilen park alanları vb. konularda gerekli uyarılarda bulunur.

ONUNCU BÖLÜM

Hava Gösterilerinde Emniyet

Planlama

MADDE 63- (1) Belirli bir havalimanında bir hava gösterisi düzenleme teklifi, önerilen gösteri tarihinden tercihen 12 ay önce ve her halükarda en az 6 ay önce, ilk olarak Havalimanı Başmüdürü/Müdürüne yönlendirilir. Bu gibi bir gösteriyi kabul edip etmemek Havalimanı Başmüdürünün/Müdürünün sorumluluğundadır. Havalimanı Başmüdürü/Müdürü bir karara varmadan önce hava trafik kontrol birimine danışır.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 55 /77

Sorumluluk

MADDE 64- (1) Havalimanı işleticisinin öncelikli sorumluluğu, havalimanındaki normal faaliyetlerin hava yolu işleticilerine ve yolculara olabildiğince az rahatsızlık verilerek yürütülmesini sağlamak olmalıdır.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

Havalimanı Verilerinin Temini

Genel

MADDE 65- (1) Uçakların havaalanlarında emniyetli ve etkili bir şekilde faaliyet göstermeleri ile ilgili olan tüm havalimanı işletme verileri her Devletin ilgili Havacılık Bilgi Yayınında (AIP) yayımlanır. Söz konusu veriler aşağıdaki üç ana gruba ayrılır:

a)Kalıcı veriler: Bu veriler, havalimanının nadiren değişen temel tanımlayıcı maddesinden oluşur. Bu kategoriye giren veriler, havalimanı referans noktaları, pist mukavemeti, pist ebatları ve yerleşimi, yükseklik değerleri ve kalıcı mâniaları içerir. Bu kategorideki verilerin büyük bölümü Annex 14, Bölüm 2’de açıklanmıştır.

b)Değişken veriler: Bu kategorideki veriler yarı kalıcı özellikte olmakla birlikte değişikliğe tabidir ve söz konusu değişikliklerin gecikmeden bildirilmesine yönelik bir şart oluşturulur. Bu kategoriye giren veriler, bildirilen pist mesafeleri, mânialar, çalışma saatleri, görsel yardımcılar, kurtarma, yangınla mücadele vb. hizmetler gibi öğeleri içerir. Bu kategorideki verilerin yılda bir defadan daha sık değişip değişmeyeceği şüphelidir.

c)Geçici veriler: Bu kategorideki veriler kısa vadede değişikliklere tabidir. Bu veriler, geçici pist veya taksi yolu kapatmaları gibi sınırlamaları ve uyarıları, geçici mâniaları, pist yüzey durumu raporlarını, sistem arızalarını ve kuş tehlikelerini içerir.

Sorumluluk

MADDE 66- (1) Havalimanı otoritesi tüm verilerin ilgili Havacılık Bilgi Yayınlarında yayımlanmasını ve vaktinde değiştirilmek suretiyle güncel tutulmasını sağlar. Her havalimanı;

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 56 /77

a)Değişken verilerdeki değişikliklerin gecikmeden bildirilmesi ve olası geçici verilerin belirtilen havalimanı çalışma saatleri dâhilinde derhal duyurulması için,

b)Gece saatlerinde hizmete kapalı olan havalimanları, kapalı oldukları saatlerde ortaya çıkabilecek durumları ve pistlerdeki kar gibi, havalimanı kullanıma açıldığı anda son derece önemli olabilecek durumların duyurulması için bir sistem tesis eder.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 57 / 77

ÜÇÜNCÜ KISIM

Terminal İşletme Hizmetleri

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 58 /77

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Sorumluluk

MADDE 67- (1) Bu yönergenin uygulanmasından terminal tesislerinde verilen hizmetlerde ulusal mevzuatların ve ülkemiz tarafından kabul görmüş uluslararası kural ve standartların yerine getirilmesinden, terminal tesisleri DHMİ Genel Müdürlüğü tarafından işletilen havalimanlarında İşletme Dairesi Başkanlığı, terminal tesisleri KÖİ modeli ile işletilen havalimanlarında KÖİ Dairesi Başkanlığı ve Havalimanı Başmüdürlükleri/Müdürlükleri sorumludur. Terminal tesislerinde hizmet veren diğer kamu kurum ve kuruluşları, terminal işletmecileri, havayolu taşıyıcıları, yer hizmet kuruluşları, gerçek ve özel tüzel kişiler de, yukarıda belirtilen uluslararası düzenlemeler ve ulusal mevzuat ile işletme-imtiyaz-yönetim işletim-kira-hizmet sözleşmelerinde yer alan hususlar çerçevesinde kendi hizmet ve uygulamalarından sorumludurlar.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Uygulamalar

Kabul Edilmeyen (Deporte) ve Asi/Kuralsız Yolcular

MADDE 68- (1) Kabul edilmeyen ve asi/kuralsız yolcular konusunda, İçişleri ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanlıklarının düzenlemelerine göre işlem yapılır. Deporte yolcular için terminal binasında özel bir alan oluşturulur. Konuya ilişkin detaylar MSHGP Ek 14’de yer almaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Havalimanı Terminallerinde Verilen Hizmetler

Genel Hizmet Organizasyonu

MADDE 69- (1) Terminal hizmetlerinin yerine getirilmesinde, ICAO EK-9 (Kolaylıklar), Ek-15 (Havacılık Bilgi Hizmeti) ve Ek-17 (Güvenlik), ECAC Doküman 30 (Sivil Havacılık

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 59 /77

Güvenliği Alanında İlkeler), 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu ve Yönetmelikleri ile MSHGP kapsamında yer alan kural ve standartlar sağlanır.

a) Terminal binaları dizayn edilirken yolcu ve karşılayıcı ihtiyaçları/beklentileri göz önünde bulundurulur. Bu kapsamda gelen ve giden yolcu ihtiyaçları/beklentileri doğrultusunda giden yolcu salonlarında ana giriş kapısındaki güvenlik kontrolünü takiben check-in işlemleri, dış hat yolcuları için pasaport işlemleri, yeme-içme alanları ve ticari mahaller (hediyelik eşya vb.) oluşturulur. Giden yolcu için terminal hizmetleri, arındırılmış salon güvenlik kontrolünü takiben yolcunun uçağa alınması ile tamamlanır.

b)Gelen yolcunun temel amacı son ulaşım noktasına erişmek olduğundan ihtiyaçları sınırlı olup; pasaport, bagaj alım, gümrük kontrol ve ulaşım (rent a car dahil) hizmetlerinden ibarettir. Hem gelen hem de giden yolcu için terminal binasının tüm alanlarında temel ihtiyaçlarını karşılamasına yönelik hizmetler sağlanır.

c)Engelli ve bebekli yolcuların ihtiyaçları da aynı şekilde dikkate alınarak gerekli kolaylıklar sağlanır.

ç)Terminal binalarında özel güvenlik, polis, gümrük, sağlık, yer hizmet kuruluşu, hava yolu taşıyıcısı ve yolcu ihtiyaçları için hizmet veren diğer paydaşlar ile eşgüdüm içerisinde çalışılır.

Hizmetlerin Yerine Getirilme Esas ve Usulleri

MADDE 70- (1) Pazarlama ve Ticaret Dairesi Başkanlığının, Pazarlama ve Ticaret Komisyonu Yönergesi uyarınca yer tahsisi yapılmış hacimlerin, SHY 33A ve SHY 33B Yönergesi uyarınca gayrisihhi/ sıhhi işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının takibi SHGM adına DHMİ Genel Müdürlüğü tarafından yapılır.

Uçuş Bilgi, Anons ve Danışma Hizmetleri

MADDE 71- (1) Terminal binalarında, uçakların iniş ve kalkışlarına ait tüm bilgiler yolcuya, karşılayıcı/uğurlayıcıya ve personele FIDS (Uçuş Bilgi Sistemi) aracılığı ile sunulur. Hava yolu taşıyıcıları ve/veya yer hizmet kuruluşları, gerekli uçuş bilgilerini, öngörülen sürelerde, Havalimanı Başmüdürlükleri/ Müdürlükleri ilgili birimlerine vermekle yükümlüdürler.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 60 /77

(2) Terminal binalarının büyüklüğüne ve yolcu/uçuş yoğunluğuna uygun olarak danışma hizmeti verilir. Uçuş bilgi, anons ve danışma hizmetleri işletme esas ve usulleri “Uçuş Bilgi, Anons ve Danışma Hizmetleri İşletme Talimatı” ile düzenlenir.

Kayıp/Buluntu Eşya Hizmeti

MADDE 72- (1) Terminal tesislerinde kaybedilen veya unutulmuş eşyaların teslim alınması, korunması ve sahibine teslim edilmesi veya ulaştırılması amacıyla kayıp/buluntu eşya hizmeti verilir. Kayıp/buluntu eşya hizmetleri, Emniyet ve Gümrük Birimleri ile gerekli eşgüdüm sağlanarak yapılır. Bu hizmete ilişkin işletme esas ve usulleri “Kayıp ve Buluntu Eşya Hizmetleri İşletme Talimatı” ile düzenlenir. Bu hizmet KÖİ ile işletilen havalimanlarında sözleşme hükümlerine tabi olarak yürütülür.

Sağlık Hizmeti

MADDE 73- (1)Sağlık ve dezenfeksiyon işlemleri: Havalimanlarındaki sağlık, dezenfeksiyon, hava araçlarının vektörden arındırılması vb. hizmet ve işlemler, ICAO EK-9 ile Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) Uluslararası Sağlık Tüzüğü'ne uygun olarak Hudut ve Sahiller Sağlık Denetleme Birimi tarafından yürütülür.

(2)Yolcuya verilen acil sağlık hizmeti: DHMİ Genel Müdürlüğü tarafından işletilen terminallerde, Sağlık Bakanlığı sağlık personeli veya DHMİ tarafından sağlık hizmeti alınan firmalarca verilir. KÖİ modeli ile işletilen terminallerde bu hizmet sözleşme hükümlerine göre görevli şirketin sağlık birimi tarafından verilir.

Temizlik Hizmeti

MADDE 74- (1) Terminal tesisleri, anlaşmalı temizlik firmaları aracılığıyla sürekli ve düzenli olarak temizlenir. Terminal tesislerinde hizmet veren kamu kurum ve kuruluşları, hava yolu taşıyıcıları, yer hizmetleri kuruluşları ile gerçek ve özel tüzel kişilere tahsisli mahallerin temizliği, DHMİ ile özel bir düzenleme yapılmadığı veya Hizmet Sözleşmelerinde aksine bir hüküm yer almadığı sürece kendilerine aittir. Bu hizmet KÖİ ile işletilen havalimanlarında sözleşme hükümlerine tabi olarak taraflarınca yürütülür

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 61 /77

Bagaj Arabaları/Portör Hizmeti

MADDE 75- (1) Terminal binalarında, yolcu bagajları için yeterli sayıda bagaj arabası bulundurulur. Bagaj arabalarının ücretli veya ücretsiz hizmete verilmesi hususu KÖİ ile işletilen havalimanlarında sözleşme hükümlerine tabi olup, DHMİ tarafından işletilen terminallerde idarenin tasarrufundadır.

Turizm Tanıtma Hizmeti

MADDE 76- (1) Turizm Bakanlığı personeli tarafından verilir.

Bankacılık/ATM/Döviz Alım-Satım Hizmeti

MADDE 77- (1) Bankaların talebi üzerine yer tahsis yapılması durumunda, terminal binalarında bankacılık hizmetleri verilebilir. Yolcu kolaylığı açısından aynı nitelikteki hizmetler bir arada sunulabilir.

PTT Hizmeti

MADDE 78- (1) Yoğun uçuş trafiği bulunan havalimanlarında yolcu kolaylığı sağlamak üzere PTT hizmetleri verilebilir.

Rent-A-Car Hizmeti

MADDE 79- (1) Talep üzerine yer tahsis yapılması durumunda, terminal gelen salonlarında araç kiralama hizmeti verilebilir.

Terminal-Şehir Ulaşım Hizmeti

MADDE 80- (1) Yolcunun havalimanına ve şehir merkezine ulaşımı için gerekli kolaylıklar sağlanmalıdır. Bunlar toplu taşıma, taksi veya servis hizmeti olabilir. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ilgili mevzuatına göre yürütülür.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 62 /77

Yeme-İçme Alanları

MADDE 81- (1) Yolcu ihtiyacı ve talebini karşılamak üzere havalimanlarında yeme-içme alanları oluşturulabilir.

Sigara İçme Mahalli

MADDE 82- (1) 4207 sayılı "Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanun" elverdiği ölçüde havalimanlarında, uygun alanlarda 3 tarafı açık sigara içme alanları oluşturulabilir.

Yolcuya Verilen Özel Hizmetler

MADDE 83- (1) KÖİ kapsamında işletilen terminallerde vale, hızlı güvenlik geçişi, hızlı pasaport geçiş hizmetleri yolcuya verilen özel hizmetlerden bazılarıdır. Terminal binalarında havayolu taşıyıcısı ve bankacılık gibi bazı hizmet kollarının müşteri memnuniyeti için özel yeme-içme-dinlenme alanları oluşturulabilir. Bu alanlardaki hizmet tamamı ile ilgili kurum/kuruluşun tasarrufundadır.

Emanet Eşya

MADDE 84- (1) Yolcu ihtiyacı ve talebi doğrultusunda, yolcunun bagajını belli bir süre muhafaza edecek bir alan oluşturulabilir.

Engelli Yolcu Kolaylıkları

MADDE 85- (1) Havalimanlarında engelli yolculara ilgili Bakanlıklarca yayınlanmış olan mevzuatlar doğrultusunda gerekli kolaylık ve hizmetler verilir. ;

- 1)Ayrılmış otopark yeri,
- 2)Yardım isteme noktası,
- 3)Zeminde hissedilebilir yüzey kolaylıkları,
- 4)Uygun yönlendirme materyalleri,
- 5)Uygun yükseklikte check-in ve danışma bankoları, wc, asansör vb. kolaylıklar sağlanır.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 63 /77

(2) KÖİ modeliyle işletilmekte olan havalimanları da ilgili kanunlar kapsamında gerekli kolaylık ve hizmetleri verir.

Check-in Kontuarları

MADDE 86- (1) Terminal binalarındaki Check-in Kontuarları, DHMİ Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen esas ve usuller çerçevesinde havayolu taşıyıcıları ile yer hizmet kuruluşlarına geçici veya daimi olarak tahsis edilir. KÖİ modeli ile işletilen terminal binalarında TOM (Terminal Operation Manuel: Terminal İşletme El Kitabı) içeriği esas alınır. Check-in Kontuarları tahsis ve işletme esas ve usulleri, DHMİ Pazarlama ve Ticaret Komisyonu Yönergesi çerçevesinde “Check-in Kontuarları İşletme Talimatı” ile düzenlenir.

Bagaj Handling

MADDE 87- (1) Terminal binalarında, giden yolcu bagajlarının check-in kontuarlarından bagaj işlem sahasına, gelen yolcu bagajlarının da bagaj işlem sahasından bagaj teslim sahasına nakli için kullanılan bagaj konveyörlerine ilişkin işletme esas ve usulleri, “Bagaj Handling Sistemleri İşletme Talimatı” ile düzenlenir.

Yolcu Köprüleri

MADDE 88- (1) Terminal binalarında, gelen/giden yolculara hizmet veren yolcu köprülerine ilişkin tahsisler ile işletme esas ve usulleri, “Havalimanları Yolcu Köprüleri İşletme Yönergesi” ile düzenlenir.

(2) Yolcu Köprüleri İşletme Talimatı, otomatik uçak park etme sistemleri ve 400 Hz. Elektrik Enerji Sistemine ilişkin esas ve usulleri de kapsar.

(3) Yolcu köprülerine yanaşmış uçaklara, içinde yolcu varken yapılacak yakıt ikmallerinde talep olmasına bakılmaksızın zorunlu olarak yangın söndürme aracıyla emniyet tedbir hizmeti verilir. İçinde yolcu bulunmayan uçaklara yapılacak yakıt ikmallerinde ise ilgili havayolu taşıyıcısı/yer hizmet kuruluşunun DHMİ Genel Müdürlüğünden yangın söndürme aracı talep etmesi ve yangın söndürme araç ve ekibinin müsait olması halinde, yangın söndürme aracıyla emniyet tedbir hizmeti verilir.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 64 /77

Bebek Bakım Odası

MADDE 89- (1) Terminal binalarında, fiziki imkânlar ölçüsünde bebek bakım ve beslenmesi için ihtiyaç duyulacak alanlar oluşturulur.

İbadethaneler

MADDE 90- (1) Havalimanlarında yolcuların ibadet ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için uygun alanlar ve mütemmimleri (abdesthane vb.) oluşturulmalıdır.

Oturma Grupları

MADDE 91- (1) Terminal binalarında, fiziki imkânlar ölçüsünde yeterli sayıda oturma grupları temin edilir.

Otopark Hizmeti

MADDE 92- (1) Havalimanlarında yolcu, karşılayıcı/uğurlayıcı, görevli personel ve diğer kişiler için yeterli otopark hizmeti sunulması esastır. Otopark tahsis ve işletme esas ve usulleri, DHMİ Pazarlama ve Ticaret Komisyonu Yönergesi çerçevesinde “Otopark Hizmetleri Talimatı” ile düzenlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Diğer Terminal İşletmecileri Hizmetlerinin

Yerine Getirilme Esas ve Usulleri

Genel Esaslar

MADDE 93- (1) DHMİ Genel Müdürlüğü tarafından, KÖİ Modeli kapsamında veya diğer bir şekilde havalimanı/terminal işletmeciliği devredilen terminal tesislerine ilişkin olarak, terminal işletmecileri, bu yönergede belirtilen usul ve esaslar dâhilinde, kendileri tarafından doğrudan ve/veya üçüncü kişiler vasıtasıyla verdikleri terminal hizmetlerinin ülkemiz tarafından kabul görmüş uluslararası kural ve standartlar ile diğer uluslararası ve ulusal

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 65 /77

mevzuat hükümlerine uygun yürütülmesinden yükümlü ve sorumludurlar. Havalimanı/terminal işletmecilerinin, hizmetlerle ilgili idari, işletme ve teknik düzenleme belgelerinin (TOM, talimatlar, Acil Durum Planı vb.) birer örneğini, havalimanı işletmecisine vermeleri gereklidir.

Gözetim ve Denetleme

MADDE 94- (1) Terminal işletmecileri tarafından verilen terminal hizmetleri, uluslararası kural ve standartlar ile diğer uluslararası ve ulusal mevzuat hükümlerine uygunluk açısından, DHMİ ile Terminal İşletmecileri arasında imzalanmış bulunan İşletme Sözleşmeleri hükümleri de dikkate alınarak, DHMİ Genel Müdürlüğü tarafından düzenli olarak gözlemlenir ve denetlenir. Gözlem ve denetimlerde tespit edilen aksaklıklarının gecikmeksizin giderilmesi gereklidir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

İş Sağlığı ve Güvenliği / Çevresel Etkiler

İş Sağlığı ve Güvenliği

MADDE 95- (1) İş sağlığı ve güvenliği çalışmalarının ana amacı çalışanların güvenliğini sağlamaktır. Çalışanları iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı koruyarak ruh ve beden bütünlüklerinin sağlanması amaçlanmaktadır. Bu amaçla kontrol, bakım ve onarım yapan personele iş güvenliğini sağlamak üzere ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde kişisel koruyucu ve donanımlar verilir.

(2) Bu yönerge kapsamında yapılması gerekli iş ve işlemlerin yürütülmesi esnasında yürürlükteki İş Güvenliği ve Sağlığı kanun ve mevzuatı hükümlerine göre hareket edilir.

Çevresel Etkiler

MADDE 96- (1) Bu yönerge kapsamında yapılacak bakım, onarım ve çalışmalar neticesinde ortaya çıkacak olan her türlü tehlikeli, tehlikesiz ve hurda malzemelerin bertaraf edilmesine ilişkin esaslar “Havalimanları Çevre Hizmetleri Yönergesi” kapsamında yürütülür.

(2) İşletme hizmetlerinde çalışacak personelin görev tanımının gerektirdiği işleri yerine getirirken; ulusal ve uluslararası Çevre mevzuatının gerekliliklerine uygun, Çevreye ve insan sağlığına duyarlı olarak çalışması esastır.

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ			
Yönerge No: 01	Yür. Tarihi: 19/12/2018	Değ. Tarihi:	Değ. No:	Sayfa: 66 /77

ALTINCI BÖLÜM

Son Hükümler

Havalimanı Talimatları

MADDE 97- (1) Bu Yönergenin yürürlüğe girmesini izleyen en geç bir ay içerisinde, Havalimanı Başmüdürlük / Müdürlüğüne Havalimanlarında işletme hizmetleri sorumluluğunda bulunan talimatlar hazırlanır.

(2) Talimatlar onaylandıktan sonra en geç bir ay içerisinde Genel Müdürlük İşletme Daire Başkanlığına gönderilecektir.

Eşgüdüm

MADDE 98- (1) İşletme hizmetlerinin aksatılmadan yürütülebilmesi için, Sorumlu Müdürlük/Birim ilgili diğer Müdürlük / Birimlerle, her türlü koordineyi kurmakla yükümlüdür.

Değişiklikler

MADDE 99- (1) Yönerge üzerinde yapılacak değişiklik önerileri Genel Müdürlük İşletme Dairesi Başkanlığına iletilir.

Yürürlük

MADDE 100- (1) Bu yönerge hükümleri DHMİ Yönetim Kurulunun onayına müteakip onay tarihi itibarıyla yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 101- (1) Bu yönerge hükümlerini DHMİ Genel Müdürü yürütür.

DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ

Yönerge No: 01

Yür. Tarihi: 19/12/2018

Değ. Tarihi: .../.../.....

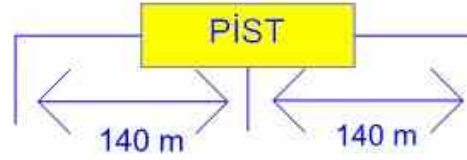
Değ. No:.....

Sayfa: 67 / 77

EKLER

EK-1. MANİA SINIRLAMA YÜZEY GÖSTERİMLERİ

Şerit Saha Enkesiti

Şekil 1. Şerit Saha Gösterimleri

DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ

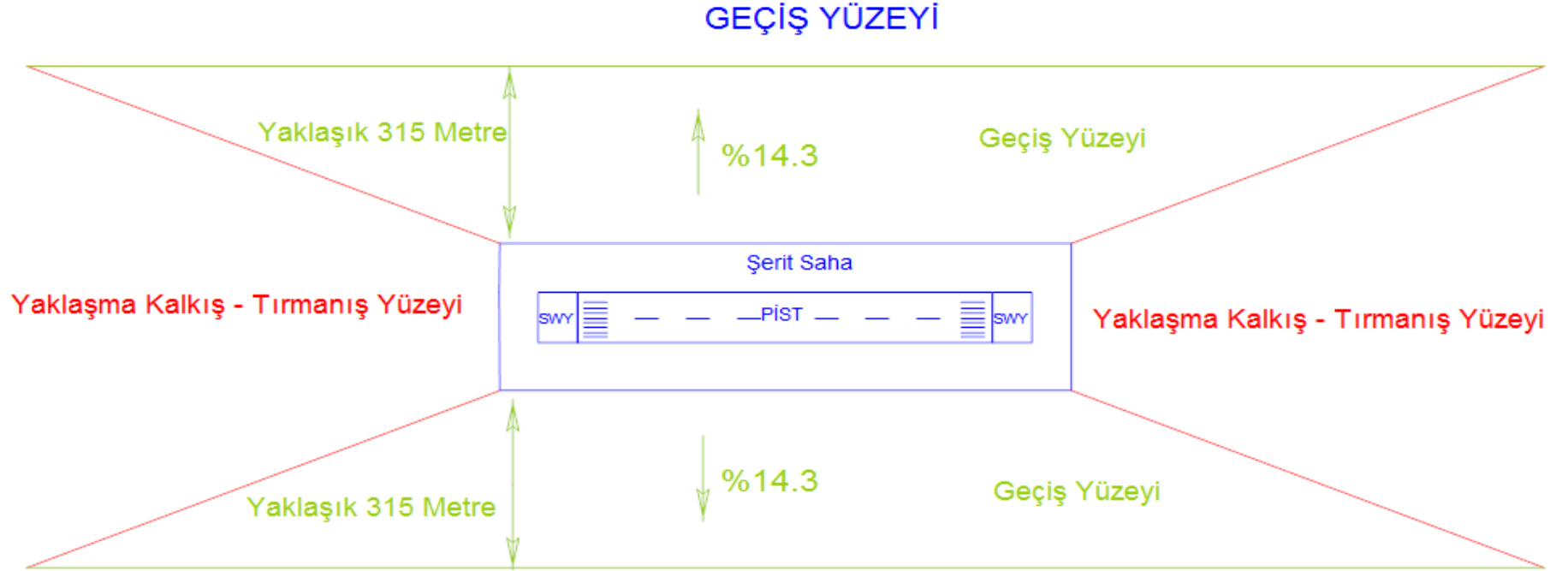
Yönerge No: 01

Yür. Tarihi: 19/12/2018

Değ. Tarihi: .../.../.....

Değ. No:.....

Sayfa: 68 / 77

Şekil 2. Geçiş Yüzeyi Gösterimleri

DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ

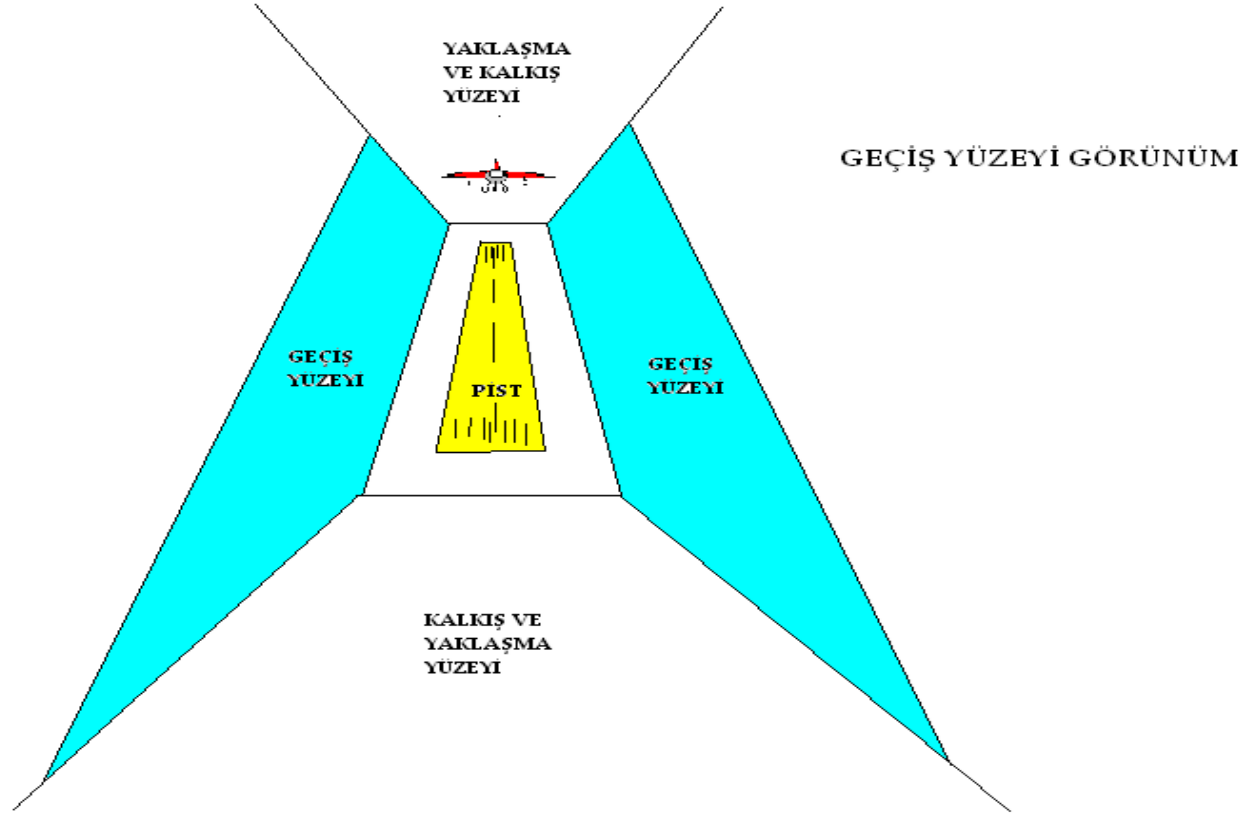
Yönerge No: 01

Yür. Tarihi: 19/12/2018

Değ. Tarihi: .../.../.....

Değ. No:.....

Sayfa: 69 / 77

Şekil 2. (devam) Geçiş Yüzeyi Gösterimleri

DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ

Yönerge No: 01

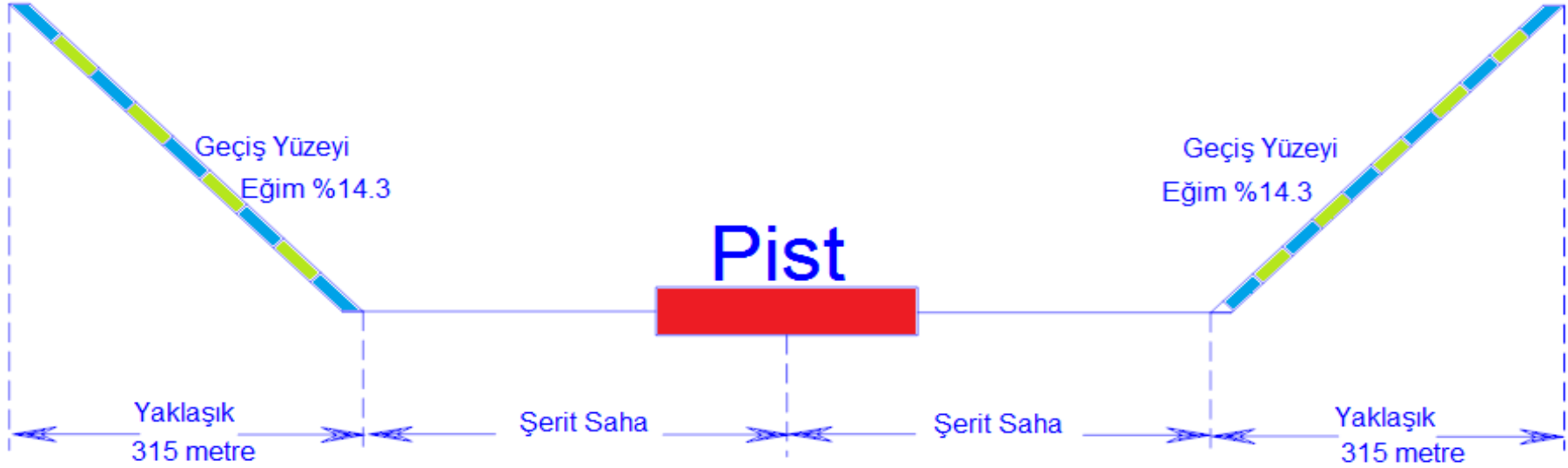
Yür. Tarihi: 19/12/2018

Değ. Tarihi: .../.../.....

Değ. No:.....

Sayfa: 70 / 77

Geçiş Yüzeyi En Kesiti

Şekil 2. (devam) Geçiş Yüzeyi Gösterimleri

DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ

Yönerge No: 01

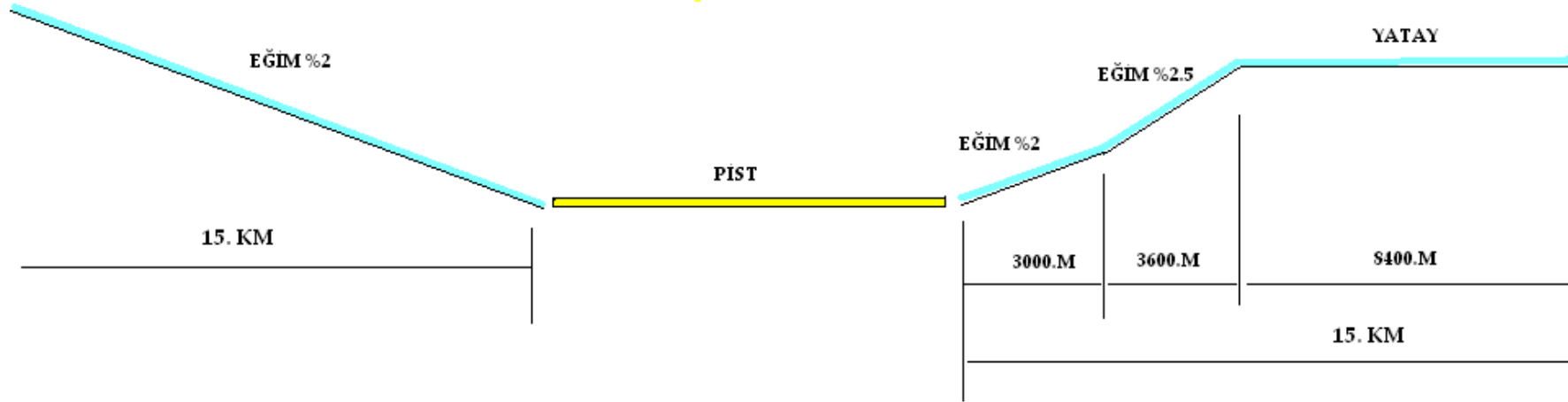
Yür. Tarihi: 19/12/2018

Değ. Tarihi: .../.../.....

Değ. No:.....

Sayfa: 71 / 77

İNİŞ VE KALKIŞ YÜZEY KESİTİ

Şekil 3. Yaklaşma, Kalkış-Tırmanış Yüzey Gösterimleri

DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ

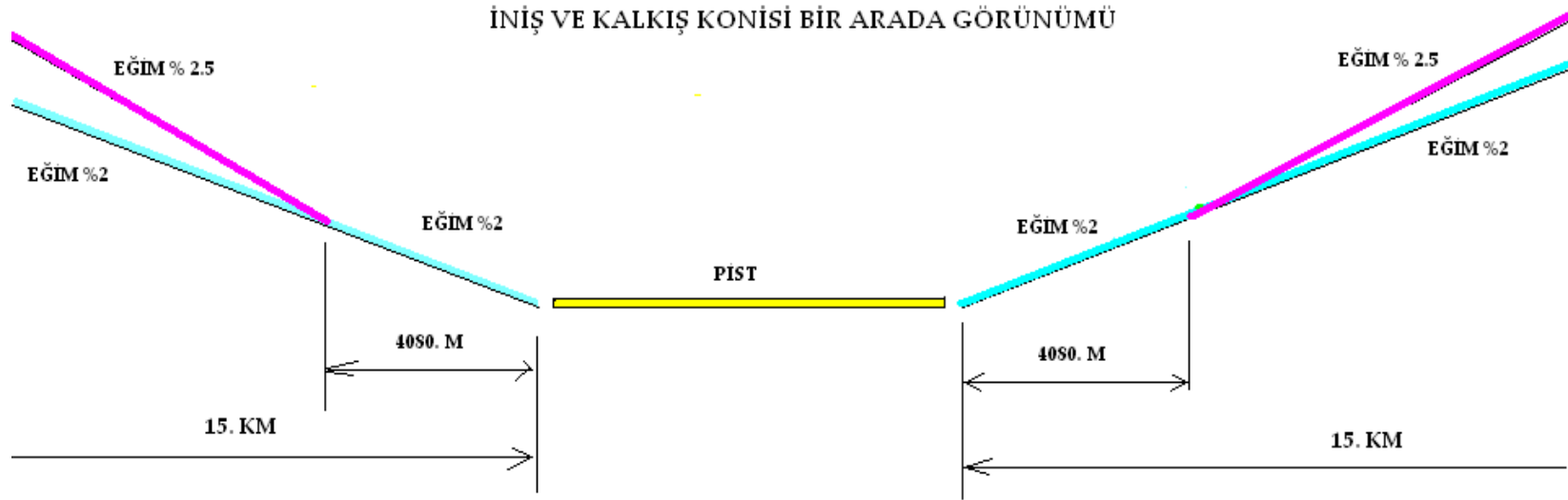
Yönerge No: 01

Yür. Tarihi: 19/12/2018

Değ. Tarihi: .../.../.....

Değ. No:.....

Sayfa: 72 / 77

Şekil 3. (devam) Yaklaşma, Kalkış-Tırmanış Yüzey Gösterimleri

DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ

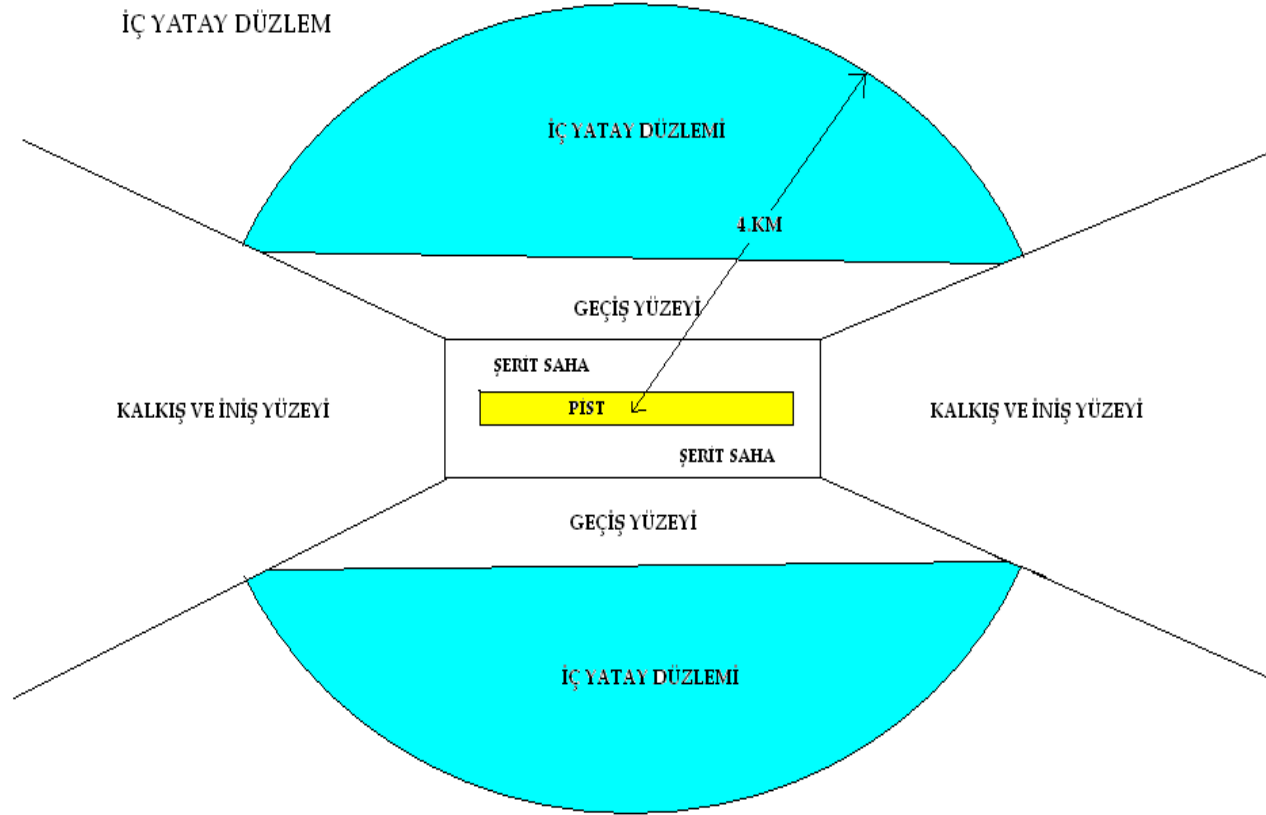
Yönerge No: 01

Yür. Tarihi: 19/12/2018

Değ. Tarihi: .../.../.....

Değ. No:.....

Sayfa: 73 / 77

Şekil 4. İç Yatay Düzlem Gösterimleri

DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ

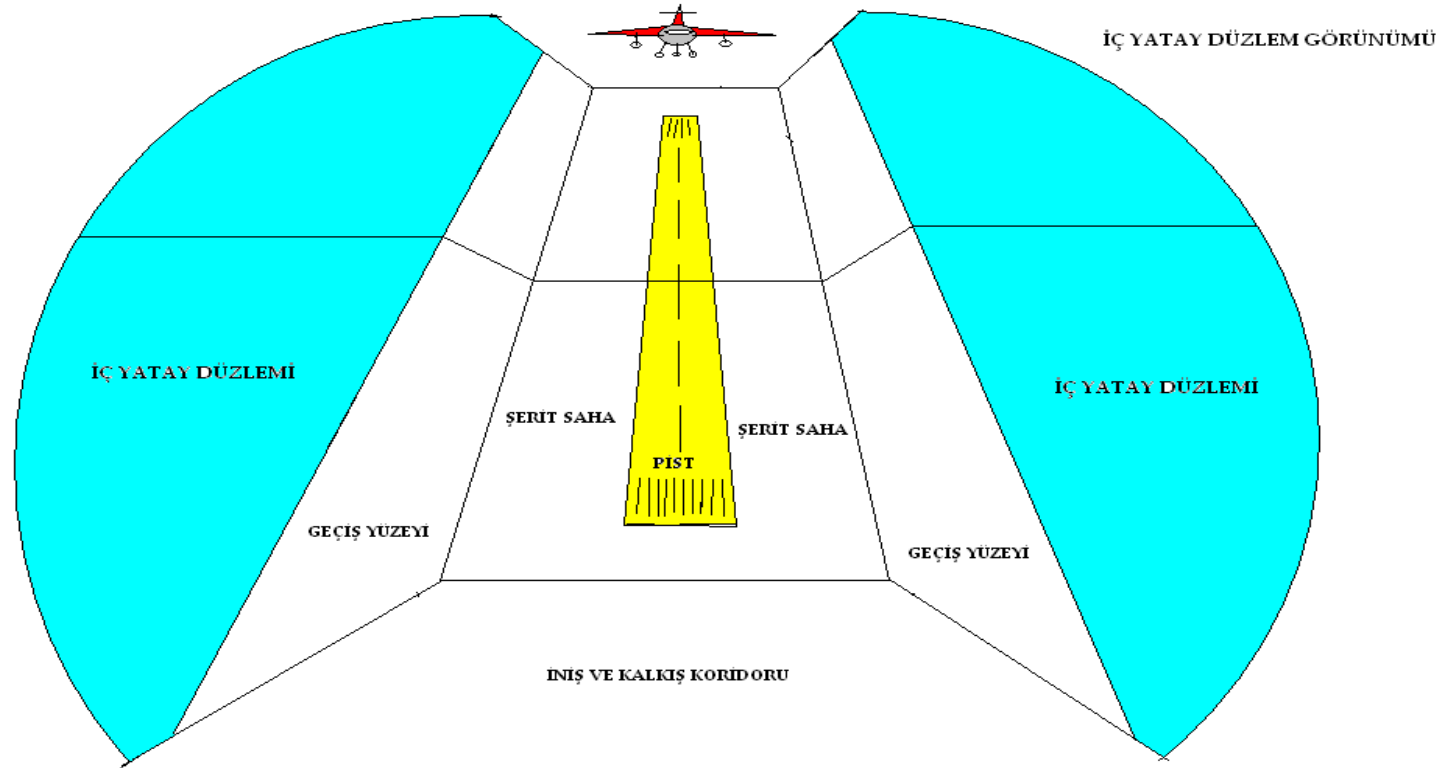
Yönerge No: 01

Yür. Tarihi: 19/12/2018

Değ. Tarihi: .../.../.....

Değ. No:.....

Sayfa: 74 / 77

Şekil 4. (devam) İç Yatay Düzlem Gösterimleri

DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ

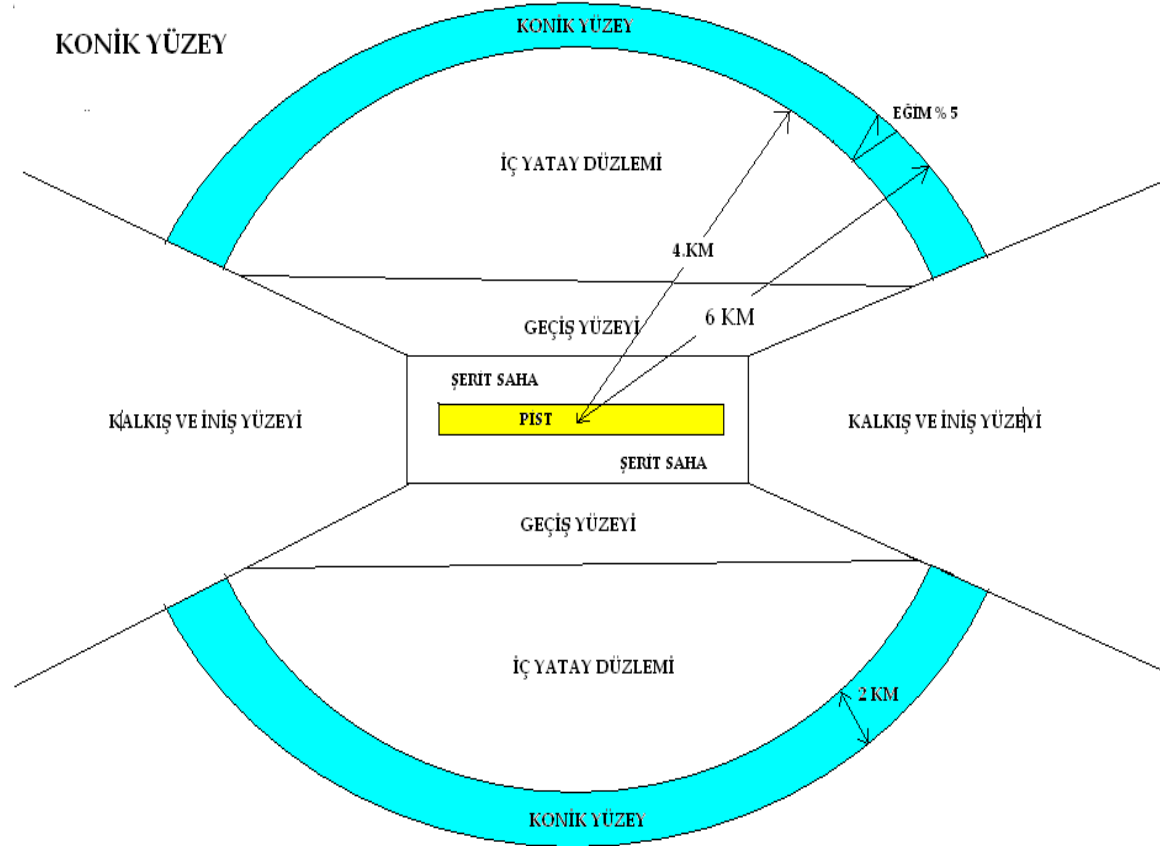
Yönerge No: 01

Yür. Tarihi: 19/12/2018

Değ. Tarihi: .../.../.....

Değ. No:.....

Sayfa: 75 / 77

Şekil 5. Konik Yüzey Kesiti Gösterimleri

DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ

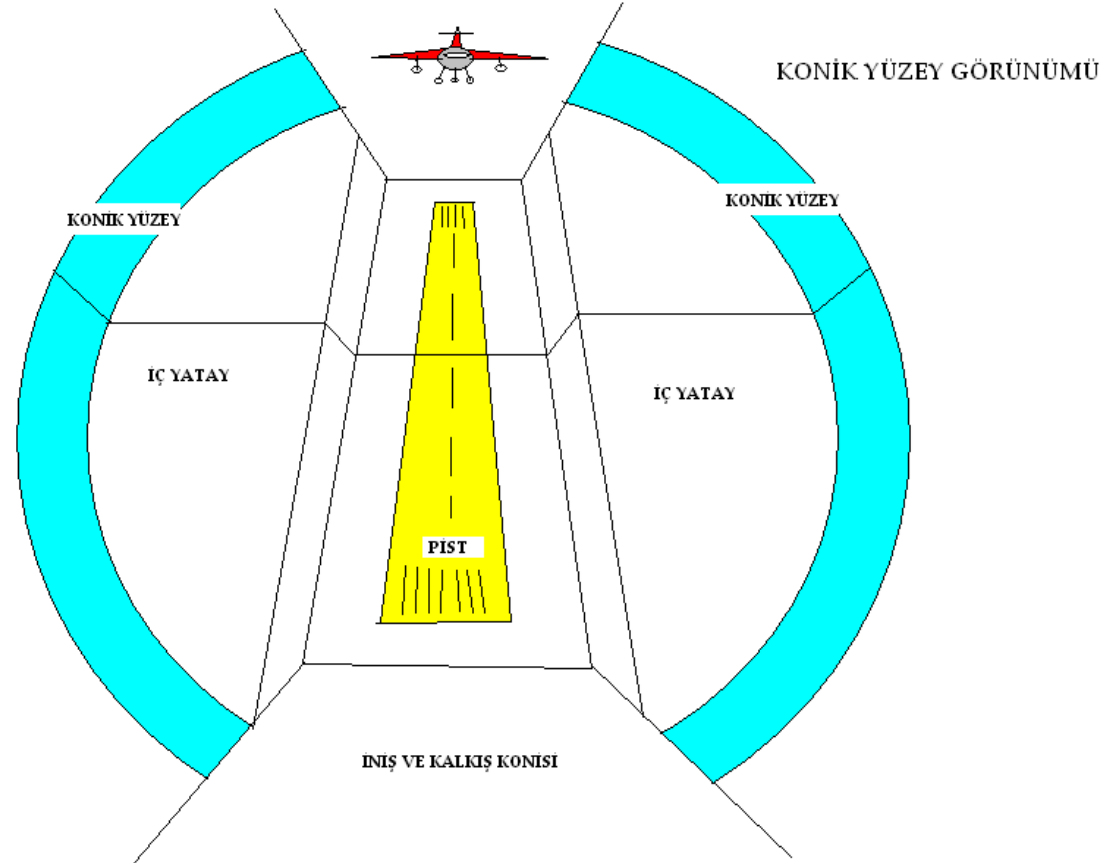
Yönerge No: 01

Yür. Tarihi: 19/12/2018

Değ. Tarihi: .../.../.....

Değ. No:.....

Sayfa: 76 / 77

Şekil 5. (devam) Konik Yüzey Kesiti Gösterimleri

DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
HAVALİMANLARI İŞLETME HİZMETLERİ YÖNERGESİ

Yönerge No: 01

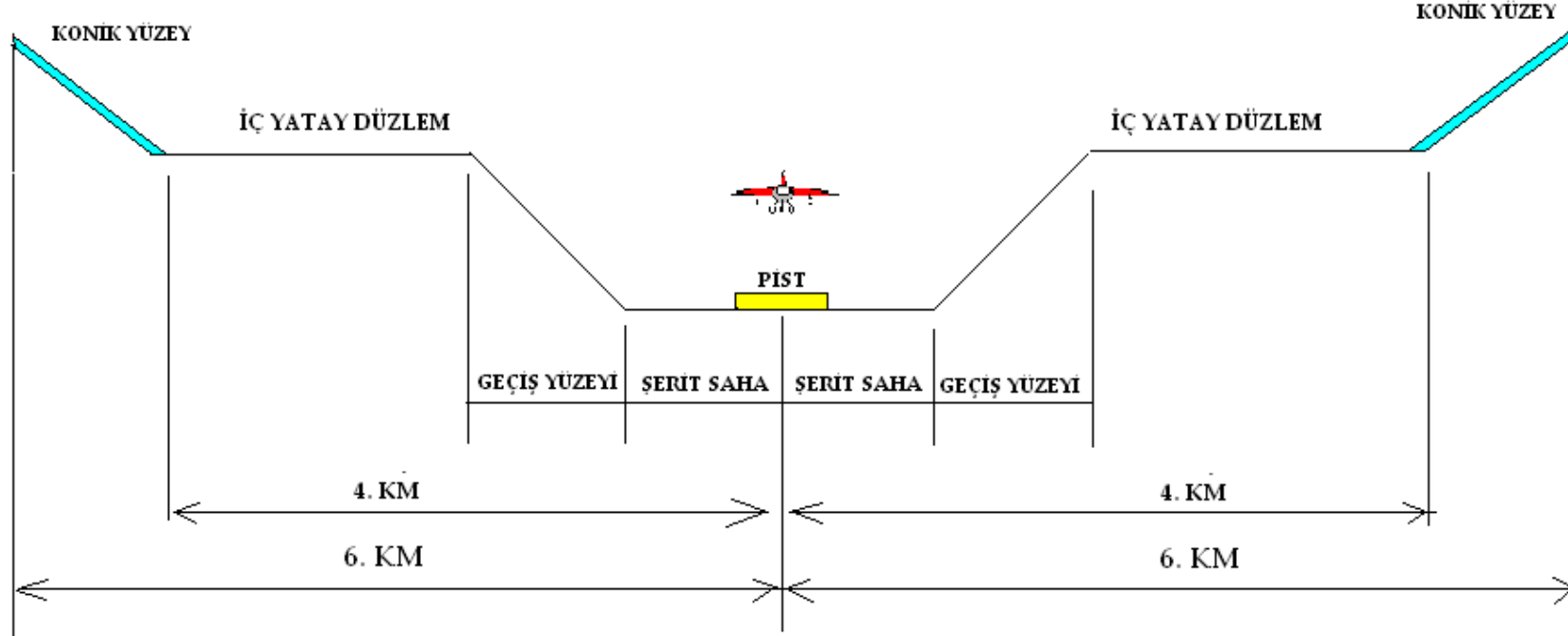
Yür. Tarihi: 19/12/2018

Değ. Tarihi: .../.../.....

Değ. No:.....

Sayfa: 77 / 77

KONİK YÜZEY KESİTİ

Şekil 5. (devam) Konik Yüzey Kesiti Gösterimleri